

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 "

Pe o lună . 2.40 "

Num. de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA

și ADMINISTRATIA:
Deák Ferencz-utca 29.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Multămite publice și Loc de schimb costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu să inapoiază.

Un teoretician al absurdității.

În ultimele polemici din jurul presei noastre, pe lângă nota juridică, cu multele ei sfătoșenii posibile și imposibile, am constatat cu surprindere deosebită un cult pentru absurditate. Această tendință, compromițătoare pentru spiritul public dela noi, s'a relevat îndeosebi în coloanele văduvitei gazete din Brașov, care, crezând că vârsta înaintată o scutește acum de orice răspundere, a dat drumul tuturor anonimilor presei de umplutură, ca să proslăvească principiul absurdului. Fenomenul e trist și umilitor, dar stăruim asupra lui, ca să-l fixăm spre orientare generală.

Ați ghicit, poate, de ce e vorba. De scriitorii noștri de astăzi și de rolul lor în viața noastră publică.

În ziua de astăzi orice popor cult și conștient de misiunea sa superioară, consideră ca o datorie de întâiul ordin, de a-și prețui scriitorii și a le acorda locul ce li-se cuvine în munca pentru progres. Și mai ales popoare tinere, apăsate de împrejurări politice, oprite pe loc de alte multe fatalități, ar trebui să se simtă fericite, când văd că din mijlocul lor răsar acești tâlmăcitori mai concentrați ai simțirei și acești propovăduitori ai cuvântului ales. Căci, oricum, prin darul lor special de a se pronunța, prin însușirea lor

de a-și fixa observațiile și a pătrunde mai sigur în sufletul mulțimei și al individului, scriitorii se ridică mult mai pe sus de alte ființe viețuitoare și natura însăși le indică un rol mai select în îndrumarea celor mulți. Conducătorul oficial lucrează mai mult în baza unui vot, sau a unei firme pompoase, ce i-se dă și i-se ia, după trebuință, pe când scriitorul este vocațiunea firească întrupată și își are terenul nemărginit în rosturile sale.

Curios și interesant faptul, că, cu toate eforturile, la noi acest elementar adevăr tot nu mai vrea să prindă. La noi tot nu se mai face un caz de mândrie și de satisfacție, că în sfârșit, în ora a unsprezecea am reușit și noi, Românii din Ungaria, să ne avem luminătorii noștri firești, grație cărora ne mai apropiem de cealaltă lume civilizată. La noi tot mai sunt spirite refractare, cari nu vor să admită, că, cu concursul scriitorilor noștri proprii, înfățișarea vieții noastre se preface zilnic și că vremea de pie memorie, când prin o poezie adunată din popor îți puteai câștiga o celebritate, a trecut. În loc de a saluta încordările lor pe tărîmurile variate, în literatură, în istorie și în ziaristică, se găsesc destule suflete obtuze, ca să le caute piedeci, să le suspecteze tendințele și să se încerce a le îngrădi libertatea de mișcare.

Neapărat, nu putea fi un organ mai

potrivit pentru campania aceasta absurdă, decât „Gazeta” din Brașov. Ea de mult nu mai înțelege rostul activ al unei vieți publice. În jurul ei au fost grupate mai cu seamă spirite înguste, bănuitoare, cari își făceau și-și fac o încăpăținată virtute din a stăruia asupra unor idei învechite și a dușmăni pe față orice inovațiune. Din pricina acestui conservatism, rău interpretat și devenit aproape o manie, orice avânt, orice tinerețe, orice orizonturi mai largi au rămas departe de vibrările ei în surdina. În orașul, în care apare și în regiunile-i românești „Gazeta” n'a mai știut de mult să resfiră viață și însuflețire și, din fericire, n'a avut nici o influență intelectuală asupra generațiilor tinere dela școlile din preajma sa.

Din atmosfera asta de rugină era natural, ca să pornească o cărtire în potriiva scriitorilor de astăzi. Când, acum câteva luni, a pornit campania desnădăjduită împotriva ideii, dacă *poetul*, ar putea avea și el opinii în materie politică, ne-am înfiorat de atâta ignoranță și pretenție în materia poeziei, mai cu seamă că această nenorocită izbucnire se făcea într'un organ, asupra căruia plutea încă spiritul nepotului autorului poeziei „Deșteaptă-te Române”. Când alți întârziți și diletanți ai condeiului au început să conteste *competența* scriitorilor de a spune o vorbă cuminte asupra împre-

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Viața literară.

Picanterie electorală. — Mărirea și căderea unei reviste de provincie. — Doi poeți tineri: Gh. Topârceanu și T. Arghezi.

De II. Chendi.

Firește, la ultimile alegeri parlamentare din Regat scriitorii noștri n'au debutat cu succes. Afară de dl Delavrancea, al cărui talent a fost în sfârșit recunoscut, în mod splendid, prin un fotoliu ministerial, aproape să nu găsești alt literat activ printre părinții patriei. Caragiale, fanaticul „takist”, care de un timp încoace ține cuvântări sarcastice pe la întrunirile din provincie, nici nu s'a mișcat din exilul său dela Berlin, ca să-și pună candidatura. La Brătescu-Voinești și la poetul Stavri, foști deputați în legislatura liberală, nimeni nu s'a mai gândit. Și a căzut cu glorie în alegeri chiar și Mihalache *Dragomirescu*, care îndrăznise să încerce pentru întâia oară marea cu degetul. În special căderea aceasta interesează atenția cronicarului.

Precum se știe, dl Dragomirescu își închisese revista „Convorbiri critice” tocmai în preajma alegerilor. Motivul abia acum îl vedem. E sigur că dsa ș-a făurit iluzia, că dacă în viața literară este așa de greu să te afirmi, în cea politică ridicarea spre culmi nepătrunse este mult mai ușoară. Și iată-l coborîndu-se din rolul său de maestru al literaturii române,

în mijlocul bieteii țărănime (în parte bulgărească!) din județul Ilfov și solicitându-i voturile. Din magistrala scrisoare de recomandare, trimisă obștei alegătoare, reținem pentru posteritate următoarele rînduri:

„Mihail Dragomirescu poartă un nume obișnuit, dar un nume care astăzi e cunoscut de toată românimea învățată. De când copilul iasă din clasele primare și până isprăvește învățătura cea mai înaltă din țară, el trebuie să învețe pe cărțile eșite din cugetul și munca acestui profesor al neamului. *Dela el a învățat și învață nu numai școlarii și studenții, dar și oamenii maturi, cari vor să mănuiască bine condeiul, scriitorii, trecuți prin mâna lui, ca și el însuși, sânt o fală a neamului nostru românesc...*”

Cu asemenea prea modestă recomandare, neapărat că rezultatul era de prevăzut. Bieții țărani din Ilfov au rămas muți de admirație, încât nu și-au dat votul pentru dl Mihalache. Și iată cum politica din regat a rămas lipsită de un literat, după ce literatura se lipsise mai înainte de acest iscusit om politic.

Un alt eșec formidabil a avut să înregistreze o revistă din Craiova, anume „Ramurale” dlor *Tomescu-Făgețel*, de care amintim din motivul, că ne-au servit, cu altă ocazie, de subiect asupra rostului revistelor provinciale. Acest organ al tinerilor craioveni a avut totdeauna o înfățișare curățică, de oarece colaboratorii ei își făcuseră școala în anii buni ai „Sămănătorului”, când au putut să învețe, care poate fi o formă literară mai aleasă, cari sânt ideile

de fond, ce ne convin mai mult trebuințelor noastre culturale și cât de necesară este la o revistă claritatea în expunere! Aș putea zice că inițiatorii revistei craiovene au profitat de școala asta a bunului simț, fapt care s'a văzut din selecția ce au făcut în alegerea materialului, cu toată modestia dela început. Dar mărturisesc că nu mă așteptam, ca întâiele succese de stimă, să-i îndemne așa de repede a-și ieși din pasul înaintării potolite. Și am rămas cu totul surprins, când, după oarecare închegare a revistei, am văzut pe tinerii conducători, cum se avântau să lanseze programe sunătoare, cum își luau poze de îndrumători ai unui naționalism monopolizat și cum își permiteau, imitând pe idolul lor, să osândească pe alții, în numele idealismului celui mai pur și mai exclusiv...

Dar era logic și era fatal! Mărirea asta exagerată trebuia să aibă ca urmare o prematură decădere. Au trecut săptămâni acum, au trecut luni, dar „Ramurale” par a se fi cufundat în neagra veșnicie, căci nu-și mai fac apariția. E vorba de vre-o reorganizare, sau de o încetare definitivă? Isprăvitu-s'au rezervele idealismului, sau intrat-au consecințele unei administrații, nepregătită pentru exigențele unei reviste bine înarmate? Căci ceva trebuie că s'a întâmplat, câtă vreme vacanțe atât de lungi în apariția revistelor nu-și permite decât dl Pătrașcu, cu a sa „Literatură și Artă română”!

Ori cum, e instructiv cazul acesta și va putea servi ca orientare viitoarelor combinațiuni de reviste. Cât pentru tinerii mei prieteni din Craiova însă, ei vor recunoaște, că vor tre-

jurărilor, sau a pronunța o dorință către comitetul, care „stă ca o stâncă de granit, în marea tulburată cu steagul în mână” — cum scrie un ilustru anonim din „Gazeta”, — am dat cuvenitele lămuriri, înfierând după trebuință aceste moravuri. Pururea însă am simțit o repulsiune, că în genere se mai poate admite, ca la noi să se mai găsească un ziar cu conducere sănătoasă, care să mai abordeze asemenea chestiuni de neîncredere și să încerce a micșora valoarea spiritelor celor mai alese dintre muncitorii noștri cu condeiul.

Ceea-ce însă am cetit în „Gazeta” dela 19 Martie, este de-adreptul o încoronare a absurdității. Unul din îmbătrâniții noștri pensionari pe semne cutează a găsi, fără nici un cuvânt de dovadă, în toată opera scriitorilor noștri numai „socialism”, „ateism” și „cozmopolitism”. Sub cuvântul că a pornit în căutarea „adevărului” — această floare, care nu prea crește în meleagurile seci ale „Gazetei” — descopere pe neașteptate în scriitorii noștri o ceată trufașă de condeie, cari răstoarnă altare și sfarmă idolii neamului. Iar ca să aibă prilejul de a plasa o nouă celebră definiție, după pilda altor dovezi de sărăcie intelectuală apărute în coloanele acelei gazete, iată ce crede că a trebuit să stabilească:

„Deduția logică a acestei păreri despre libertatea condeielor ar fi, ca grupul de scriitori din jurul „Tribunei” să se considere suprapus partidului național român, să dicteze el partidului și comitetului executiv. Smerita mea părere însă e, că nu acesta este adevărul. La noi condeiele, fie acele cât de ilustre, numai atunci pot fi stimate, dacă stau în serviciul partidului național român”.

Iată pasagiul, în care gazetistul, nu gazetarul, face pur și simplu teoria unei absurdități din cele mai clasice. Căci este mai întâi o logică cu totul

scandaloasă, când cineva înțelege sub libertatea scriitorului de a pronunța o părere, nici mai puțin și nici mai puțin decât pretenția lui de a porunci. Lasă că, în genere, scriitorul emite păreri, îndrumă și luminează stările de fapt, nu ca vorbele lui să sune în gol, ci ca să prindă și să încolțească în sânul mulțimei, căci ori ce scris, orice idee, trebuie să aibă vreun scop. Dar e știut că în opera scriitorilor noștri, deocamdată cel puțin, n'au existat alte preocupări, nici râvne porunci-toare, nici planuri de hegemonie, iar formula de primenire nu s'a lansat decât sub titlul firesc al unei evoluțiuni necesare, care va urma ea de sine, cu toate svârcolirile în potrivă-i.

Cât privește apoi „smerita părere”, că „la noi condeiele, fie cât de ilustre, numai atunci pot fi stimate” când se supun disciplinei de partid sau de comitet, găsim că ajungem iarăș la culmea absurdului. Căci cert este că partidul în realitate nu înseamnă altceva decât neamul românesc întreg, organizat pe temeiul unui program și că pe acest partid nimic nu-l poate amenința din partea scriitorilor adevărați, cari nu urmăresc decât întărirea lui. Dar a se invoca drepturi de disciplină și de control asupra unor scriitori din partea unei corporațiuni, lipsă de această competență, cum s'a întâmplat în incidentul dintre comitet și „Tribuna”, este cu totul exclus. Comitetele noastre sânt astfel întocmite, ca să constituie un organ restrâns de administrație și de întocmire a așa numitei gospodării politice. Nicăiri, la nici un popor cult, chestiunea multilaterală a scrisului, a activității culturale și sociale, dezvoltată de scriitori, nu aparține atribuțiunii exclusive a unui comitet politic, trecător sau pe viață. Și ar fi ridicoli scriitorii, dacă nu s'ar conforma acestui adevăr și nu ar face tot posi-

bilul să respingă asemea absurdități și încălcări a marginilor datoriei lor.

În numele libertății de presă, în numele cinstei de cugetare, încetați, o voi închinători umili la picioarele absurdului, să mai propagați înzădar teoriile voastre! N'a răsărit încă stejarul, din care să tăiați obezile pentru ferecarea adevărului!

O scrisoare deschisă a „Ujság”-ului. În legătură cu ieșirea deputatului Kállay Ubul împotriva noastră și a României și a răspunsului dat de dl Alexandru Vaida, redacția ziarului „Ujság” din Cluj adresează o scrisoare deschisă lui Kállay pe care îl roagă să primească propunerea făcută de dl Vaida de a merge în România și a studia chestia Ciangăilor la fața locului. Căci, după cum zice, ziarul, va vedea cu ochii proprii starea reală, atât de contrară afirmațiilor și asigurărilor dlui Vaida.

Redacția face tot odată și itinerariul pe care ar avea să-l urmeze excursioniștii.

Abstrăgând dela ridicolul cu care voiește să arate ocazia binevenită de a-și putea adeveri... minciunile, „Ujság”-ul ne servește și o pervertire „patriotică” punând premisa identificării aspirațiilor noastre naționale cu ale Ciangăilor din România. Ne clasifică ca pe niște coloniști, așezați în Ungaria, o mână de oameni, cari n-au dreptul să pretindă în proporția dărilor și vieților date statului, libera lor dezvoltare. Ce așteptăm altă soartă, când Ciangăilor nu li se dă alta?

Și așa asemănându-ne cu Ciangăii din România „Ujság”-ul desvoaltă cu mare emfază motivarea invitației.

Criza parlamentară din Austria. Din Viena ni-se telegrafiază: În ședința de azi, 27 Martie, a comisiei bugetare Cehii au continuat obstrucția. După toate probabilitățile ministrul-presedinte Bienertn va dizolva Reichsrathul. Partidele germane se ocupă deja cu pregătirile alegerilor viitoare.

La deschiderea expoziției industriale Maj. Sa a adresat președintelui comisiei bugetare Chiari observația că sânt critice stările din Reichsrath, la ce Chiari a răspuns, că este greu să te poți feri cu obstrucția. Monarhul a adăugat: Destul de trist!

bui în viitor să facă uz de realitatea dificultăților și că un dram de talent și de entuziasm nu mai ajunge astăzi pentru pretenții atât de mari.

Ceeace am observat în timpul din urmă, în mișcarea noastră literară, este împrejurarea că revistele socialistilor iarăș prind să-și facă drum. De mirat nu ne miră, deoarece este știut, că socialistii sânt pururea îndrăzneți și vioi în activitatea lor și știu să atragă atenția asupra lor, prin tonul extrem al violenței. O valoare literară propriu zisă nu pot avea însă aceste reviste deocamdată, căci, prin o ciudată întâmplare a faptelor, ele nu reușesc de loc să producă scriitori socialisti de pur sânge. Eterna lor meteahnă! Colaboratorii literari ai „Vieții Sociale” și ai „Faciei”, când nu sânt polemiciști, sânt aproape cu toții recrutați din regiunile decadenței noastre, poeți și prozatori, în mare parte imitatori ai literaturii moderne franceze. Imi face însă o plăcere să relev pe unul dintrînșii, care mi-se pare predestinat să se cristalizeze cu încetul și să-și deschidă o cale mai largă spre mulțime.

Numele lui literar este Tudor Arghezi. Deși nu mai e un nume nou în cercurile reprezentanților poeziei moderne la noi, figura și viața acestui poet nu ne sânt cunoscute. Ceea ce știm, din auzite și vedem din cele tipărite, se mărginește la câteva informațiuni asupra unui trecut romantic, petrecut în România, ca tînăr monah la o mândstire și, mai târziu ca student prin țările străine, pe unde, de nu ne înșelăm pribegeste și acuma. Întăiele sale pro-

ducte poetice le-a risipit prin revistele de ocazie ale amicului său în credințe estetice și visări tinerești Demetrius. În „Linia dreaptă” dela 1904, unde îl întâlnim format, dl Tudor Arghezi ne apare ca un tip original, cu temperament, partizan al concepțiilor îndrăznețe de formă, cunoscător al literaturii subtile și al celei de cabaret dela „Chat noir”. El își are teoriile sale despre arta poetică și ne spune în articole bine gândite, că: „Poezia și vesificația sânt două lucruri independente; poezia există în individ, versul pe hârtie”, — teorie, ce sună bizar în aparență, dar de fapt își reclamă dreptul libertății de formă. În o serie de poezii apoi, cărora le zice „Agate negre”, dl Arghezi își exemplifică aceste credințe. Forma e liberă, concepțiile îndrăznețe, uneori până la bizarerie, (ca de pildă: „amintirea e o câmilă, brăzdând nisipurile în mers” sau „bolnava luna stă culcată, peste — un pachet sdrenșos de vată”), dar melancolia și resemnarea blândă din altele e atrăgătoare:

*Oh, cine ar zice că pe-aici
au fost vre-odată flori,
privighetori,
și cărți citite cu ochi mici,
în care latele panglici
întorsu-sau de-atâtea ori?*

*Și totuș furăm doi mai ieri,
strânși braț de braț, gângavi —
ca doi bolnavi;
și'n legănarea celor seri
sub plopii negri și severi,
blânzi și supuși ca niște sclavi.*

*Să plec! — de-acuma sunt străin
pe unde fură tei,
pleșuvi și ei!
Ceva ciudat ca un destin,
mă 'mpinge să mă 'ntârzii prin
căzuta frunză din alei.*

*Aici unde a murit trecutul,
mă plimb ca 'ntr'un mormânt,
în care sânt
legat s'ascult cum tace lutul,
pe când însuflet toarce mutul
regret, în fășurat în vânt.*

Văd acum că dl Arghezi își reia în „Viața socială” și continuă în fiecare număr aceste „Agate negre”, în care, cu toate exagerările, ne dă totuș pagini artistice, cari ni-l pun pintre cei puțini poeți moderni mai serioși, de cari dispunem astăzi. Dacă unele afectări de fraze ne displac hotărât, dacă alte comparații ne par forțate și aici, („carnea-și netezită de buzele dintâi”, „ciuma în formă de cocardă”) sântem în schimb recunoscători dlui Arghezi pentru alte părți subtile, cu cari ne surprinde. Renunțând la violențe, ca „durerea dă cu barda în mine”, dl Arghezi de sigur va fi urmărit mai de-aproape de cetitori și de critică, mai cu seamă, că nu pătimizește de boala generală a tinerilor noștri scriitori de versuri: de banalitate.

Vorbind de reviste, n'aș voi să scap prilejul de a releva în trecut și frumosul talent de actualitate al dlui Gh. Topârceanu, dela

O apucătură perfidă.

Jos adevărul, trăiască minciuna!

Adevărurile dureroase spuse de „Tribuna“ au adus pe apărătorii „autorizați“ și laudătorii cu orice preț ai stărilor de azi la exasperare. Cu deosebire organul „autorizat“ al comitetului, face cele mai desperate zvrăcoliri pentru a paraliza efectul zdrobitor al criticelor formulate de noi.

Intr'adevăr, care ar mai fi votul, rațiunea de a fi aici în Arad al celui de al doilea ziar național cotidian, dacă nu ar putea să dovedească tradarea „Tribunii“ și dacă nu ar putea să salveze necontenit neamul și comitetul, — mai ales pe acesta, — de zilnicile „tradări“ ale „Tribunii“? Rostul de existență, motivul prezenței sale la Arad ar cădea dela sine, imediat ce noul ziar ar înceta să descopere tradări. Onoratul comitet ar trebui să cedeze presiunii tot mai puternice a opiniei publice, care cere cu glas imperios trimiterea „Românului“ acolo unde-i nevoie de iel, la Cluj, Sibiu, Oradea, Timișoara sau chiar Mălăești.

Iată adevăratul rost al „Românului“, iată cel puțin scopul prezenței sale la Arad. Dar dacă „tradarea“ „Tribunii“ nu ieste decât o minciună? Atunci, veți zice, „Românul“ va trebui mutat! Nu, zice „Românul“: atunci „tradarea“ trebuie dovedită cu orice preț!

Iată principiul după care procedează dl Goldiș spre a dovedi „tradarea“ noastră. Dovezile lipsindu-i, d-sa aleargă la apucături perfide. Citează câte un pasaj, câte o frază de critică din articolele noastre și adaugă: ce ar face cutare partid unguresc de pildă cel kossuthist sau vr'unul românesc din România, dacă un organ de al lui ar scrie astfel? Mai mult chiar, zice dl Goldiș. Se poate că peste o lună parlamentul să fie dizolvat. În campania electorală ar putea veni un agent electoral ungar și să facă propagandă contra candidaților români, citind alegătorilor români pasagi de critică a „Tribunii“ contra comitetului. În scopul acesta dl Goldiș citează un pasaj în care spunem că dl Vaida nu a vorbit aproape un an de zile în parlament, deși avea nenumărate ocazii și subiecte, ca închiderea școlilor vărsările de sânge în comitatul Făgărașului etcetera.

Mai întâi glasuri de critică în sinul aceluiaș partid se găesc foarte des. Tocmai în parti-

dul kossuthist am asistat anul trecut la o criză în timpul căreia o parte a presei kossuthiste ataca cu violență pe șefii Kossuth și Apponyi. Criza s'a sfârșit cu ruptura în sinul partidului. Pentru ce? Pentru că elementele tinere și viguroase cereau o politică sinceră și activă și înfierau pe șefii pentru cari ideea kossuthistă devenise o frază mincinoasă. Dni Justh, Holló și Batthyányi nu înțelegeau să urmeze un șef care voia să treacă drept kossuthist, dar care nu făcea nimic pentru realizarea programului de partid spre a rămâne guvernamental. Nu avem competența de a arăta cari au fost urmările acestei mișcări. Se știe însă că guvernul a luptat cu cele mai imorale mijloace spre a trînti pe justhiști, dar a cruțat pe kossuthiști, ceea ce e o dovadă că ideea kossuthistă sinceră a fost întrupată de partizanii dlui Justh și nu de kossuthiștii nominali ai dlui Kossuth. Viitorul rezervă partidului dlui Justh încă un mare rol în lupta pentru votul universal, ca o dovadă că fracțiunea care luptă în mod sincer pentru realizarea programului, are mai mult viitor decât oamenii cari iubesc numai fraza kossuthistă și profită numai de aureola de popularitate pe care o dau ideile kossuthiste.

Dl Goldiș să nu stăruiască deci asupra analogiilor acestora, căci ele nu pot ieși în folosul celor pe cari îi apără. (Cunoscând „bună credința“ adversarilor noștri, ținem să-i prevenim cu privire la un lucru: să nu încerce a trage concluzii greșite și nenaturale din analogia aceasta. Noi nu vrem să producem o ruptură în partidul național-român — ceea ce ar putea să constituie, într'adevăr, serioase bănuiele de tradare, — cu toate că ne măgulim cu credința sincerității și a stăruințelor de muncă mai viguroasă și mai conștientă, mai sistematică în luptele naționale).

Dl Goldiș vorbește și de eventualitatea unei noi campanii electorale, poate chiar peste o lună. Nimeni, nici opoziția ungurească nu visează la așa ceva. Cel mult poate acțiunea vajnică a partidului național român care și-a isprăvit organizarea de mult și e gata ori când de luptă, poate apoi articolele teribile ale Românului contra „năpraznicului tătar“ vor putea sili guvernul să-și dea, disperat, demisia și să-și încerce norocul cu o nouă alegere, părăsindu-l majoritatea de azi. Altfel nu avem nici o nădejde de alegeri. Adevărata luptă pentru votul universal nu se va da acuma, ci atunci când guvernul va prezenta proiectul său de reformă electorală — deci peste câțiva ani. Tocmai pentru că sântem după alegerile din anul trecut și ne aflăm departe de o cam-

panie electorală, am ales momentul acesta de liniște relativă, pentru îndreptarea relelor noastre. Acesta e adevărul. Dl Goldiș vorbește însă de alegeri nouă peste o lună, ca să poată creia premisa argumentației sale. E premisă silită, absolut silită, pe care se clădește cea mai absurdă argumentație.

Căci, zice dl Goldiș, un agent electoral ungar ar putea să ia Tribuna și să agite împotriva fruntașilor noștri cetind criticile noastre împotriva lor. Argumentul acesta va putea în adevăr să amăgiască pe mulți cititori fără judecată ai Românului. Iată tradarea dovedită! strigă d. Goldiș. Noi însă spunem că niciodată mai multă perfidă perversitate a scrisului cuiva nu s'a făcut! Nu-i este rușine domnului Goldiș să-și înjosească peana până la acest grad de perfidie, spre a apăra cu orice preț cauza sa disperată? Căci dsa știe bine că criticile noastre nu au fost scrise spre a servi vrășmașilor noștri naționali drept armă de atac contra partidului. D-sa știe bine că criticile noastre izvoresc din gândul cel mai curat, din dorința de a face să se înalte partidul și cauza lui! Dar ce vină purtăm noi dacă s'ar găsi vre-un nemernic, care ascultând povața dlui Goldiș ar urma-o într'adevăr? Scrisul oricui nu poate fi judecat, decât — după intenția sa și nu după intențiile ce i-le atribuie vre-un om de perfidia în care s'a transpus și dl. Goldiș atât de bucuros cu mintea sa, spre a ne combate!

Insuș colegul d-sale, deputatul Stefan C. Pop a recunoscut în parlament că, Tribuna critică comitetul, nu fiindcă cere să se facă mai puțin ci dimpotrivă, cerându-i mai mult decât ne dă el azi. Ce zice dl Goldiș la demintirea asta pe care o primește dela dl St. C. Pop? Probabil d-sa va fi tras în patru ochi, furios, un perdaf strașnic colegului său care-i strică socoteala — spunând adevărul despre acțiunea Tribunii.

Nu știu dacă vre-odată i-ar fi venit în minte vre-unui vrășmaș ungar al partidului național ca să combată pe candidații lui, cu metoda propus de dl Goldiș. Nu ar fi nici o mirare să o vedem și pe asta. Atunci însă autorul moral al acestei apucături nu poate fi socotit altul decât însuși d. Goldiș.

Iată unde duce patima și dorința de a ne scoate „trădători“ cu orice preț. În furia sa d. Goldiș povătuiește pe vrășmași cum să combată pe popor, numai spre a dovedi că „Tribuna“ face „tradări“! Pentru a ne scoate „trădători“ d. Goldiș s'ar bucura văzând pe deputații naționali, combătuți cu Tribuna în mână și servește bucuros arme în mâinile vrășmașilor noștri naționali numai spre ași potoli sefa de „tradare“!

Atâta lipsă de lealitate, atâta perversitate perfidă nu s'a văzut niciodată în presa noastră. Ea nu poate face cinste nici unui purtător de condei, ea nu face cinste mai ales cauzei susținute cu asemenea apucături. Căci să nu creadă d. Goldiș că va putea duce pe cineva în rătăcire cu asemenea apucături! Lumea știe prea bine ce gânduri ne calăuzesc și perfidia cu care aparențele sânt exploatare contra noastră, va scârbi pe orice cititor cu judecată. Oricine va fi citit articolul dlui Goldiș, va fi fost izbit o clipă de argumentele „irezistibile“ ale dlui Goldiș, dar tocmai fiindcă ele sânt atât de false în fond și perversesc adevărul cu atâta îndrăsneală, fiecare cititor va fi simțit nevoia de a le supune unei analize ulterioare.

Ați asistat adesea la producțiile unui scamator. Ați văzut cum se plimbă sticle și flori, cum scoate cutii de bomboane din pălăriile cocanelor din public, și cum face în pălăria Dv. o păpară veritabilă, fără a murdări pălăria. Ați privit și v'ați zis: am văzut, cu ochii m'am convins, și totuș știu că nu-i așa! Știu prea bine că scaunele nu se mișcă singure, că bomboanele nu au fost în pălăriile cocanelor și știu bine că banul pe care l'a scos din buzunarul meu, nu l'am furat ci l'a pus înăuntru tot scaunatorul — dar aparența mă face să văd altceva decât ce știu că este.

Cititorii vor fi simțit în clipa întâi, în fața „argumentelor“ dlui Goldiș, cam'aceiaș senzație: că simțurile lor sânt înșelate de o scamatorie care-i face să vază altul negru, deși știu bine că e alb, deși știu bine că criticile „Tri-

„Viața Românească“ din Iași. Despre cronicile d-sale rimate, scrise lunar la numita revistă, cu un umor blajin, cu mijloace firești, neofortate și fără obicinuita modă bucureștiană de a căuta efecte prin jocuri de cuvinte, cetitorii își vor fi dat seama, că prin dl Topârceanu literatura noastră umoristică s'a îmbogățit cu o pagină de preț. Față de sărăcia asta generală a acestei ramuri poetice, mai ales de când Mirea a încetat să mai întoarcă oglinzile sale caleidoscopice, dl Topârceanu, prin originalul său fel de a-și trata subiectele, umple un gol considerabil. Seninătatea adorabilă, cu care își tratează subiectele nepretențioase din mediul său, romanța automobilului în formă decadentă, nopțile de Mai și de August cu epizoduri din viața intimă a unui cântăreț bohem, nepăsător și șagalnic, dau acestor cronici rimate, minunate încheiate, un farmec propriu și i-au creat autorului o simpatie recunoaștere din partea colegilor și a criticii.

De-altfel nici dl Topârceanu nu este tocmai un Homo novus în mișcarea literară. Rău-voiitorii lor ne spun, că, sub diferite anonimate, d-sa a publicat din vârstă cea mai fragedă, pe la diferite reviste umoristice, versuri delicioase, cari circulă și astăzi în public și se cântă prin variété-uri, dar pe cari d-sa nu le revendică. În schimb se știe că consacrarea i-s'a dat de mai nainte, în revista d-nei Constanța Hodoș! „Revista Nouă“ s'a deschis prietenoasă pentru poeziile d-sale, cari pe-atunci însă nu erau așa de răsfățate și aveau numai următoarea formă lirică:

Nimeni n'a rămas în stradă
Norii negrii vin grămadă
Sboară frunzele uscate
În văzduh împrăștiate,
Și salcâmi stau să cadă,
Bate vântul, bate!

A eșit dela răsruce
O femeie, care duce
Un copil de mână. Sună
Porți izbite de furtună,
Iar femeia 'și face cruce.
Fulgera și tună.

Neagra norilor năframă
Se sfășie. Biata mamă
Cu puterile scăzute
Vrea copilul să-și ajute
Și cu glasul slab îl cheamă:
Hai, cu mama, iute!

L'a luat acum în brață,
Ploaia le izbește 'n față,
Bolțile s'au spart în două...
Cu mânuțele amândouă
El de gâtul ei s'agață:
— «Plouă, mamă, plouă!»...

Ajunge acest singur pastel, pentru a arăta, că ar fi greșit să-l apreciem pe dl Topârceanu numai ca autor de cronici rimate, pe când are la activul său pagini lirice de toată frumuseța.

P. S. Dl Topârceanu este o fire de ardelean. Crescut în țară, în regiunea romantică a Câmpulungului, el își are origina din părinți dela noi.

bunei" nu au fost făcute pentru a servi vrășmașilor unguri armă contra deputaților noștri. Și atunci se vor întreba, dacă poate fi o cauză bună care nu se poate susține decât cu armele scamatoriei și perfidiei?

Se vor întreba dacă adevărul are nevoie de a fi sprijinit cu argumente mincinoase, și vor trage concluzia că nu poate fi de partea dlui Goldiș dreptatea, când e nevoie să falsifice atât de pe față adevărul și să încerce a-l escamota în văzul tuturor, prin apucături atât de abile și de perfide, după principiul: *Jos adevărul, trăiască minciuna.*

Cu minciuna.

E amabil din cale afară deputatul Siriei, dl Ștefan C. Pop. În discursul său rostit Vineri în parlament, voind să infirme afirmația conțelului Tisza, că actualii deputați ai Românilor n'ar fi având încrederea poporului, i-a opus următoarea argumentație: (după note stenografice).

Contele Tisza a mai spus că vede manifestându-se față de noi din toate părțile nemulțumire generală. Dacă contele Tisza vrea să se ocupe cu aceasta chestie în mod serios, una dintre datoriile lui de căpetenie va fi să studieze chestia aceasta în mod serios. Se ridică voci împotriva noastră, dar nu din partea aceea la care vlzează contele Tisza, vocile acestea nu sânt vocile elementelor moderate, ci ale elementelor și mai radicale, cari nu sânt mulțumite cu politica noastră și ne cer o politică și mai energică. Da, astfel de voci există, dar voci cari să fi condamnat atitudinea noastră — nu cunosc!

Punem întrebarea și celui mai puțin orientat în afacerile noastre publice: pe cine a vizat aici dl Pop, dacă nu gruparea dela „Tribuna”? Cari alte voci s'au ridicat, nu moderate ci „mai radicale cari nu sânt mulțumite cu politica deputaților” și cer o „politică mai energică”, decât vocile cari s'au accentuat în coloanele „Tribunei”? Ei bine amabilul acesta domn, 24 de ceasuri în urmă dela rostirea acestor cuvinte, întors acasă, *având pentru opinia publică românească nevoie de altă impresie decât pentru cea ungurească în parlament, căreia a ținut să-i denunțe într'un mod ce nu lasă nici o îndoială asupra acestor „elemente radicale”, publică în „Românul” următoarea declarație:*

„...Când am amintit, că poate să existe în sînul partidului și curente mai radicale, nici decum nu m'am gândit la „Tribuna”, pentru că eu — durere până în ziua de azi — niciodată n'am observat la „Tribuna” un radicalism în înțelesul măreț al cuvântului, un radicalism care se ridică în regiunile mai înalte ale vieții noastre naționale (sic! N. Red.) ci da am văzut un radicalism în răsvrătire și terfelirea celor mai buni bărbați ai neamului românesc”.

Iar noi am văzut un radicalism în cea mai accentuată notă a duplicității și a minciunii în acest curaj al mărturisitor dlui Ștefan C. Pop. Și-l somăm aci în mod public, — ca să fie prins numai decât cu minciuna, — să spună, dacă nu ne-a înțeles pe noi, pe cine a înțeles? Și pe cine a voit să înfățișeze, guvernului unguresc, drept „elemente radicale”?

Martți, deputatul Vaida-Voevod a avut lașitatea, de care dă acum a doua oară dovadă, să spue înaintea Ungurilor, că sântem vânduții guvernului unguresc, Vineri, deputatul Ștefan Pop ni-a înfățișat de „elemente radicale”, Sâmbătă același Ștefan Pop spune că e solidar cu Vaida și nu ni-a înțeles pe noi sub numirea de radicali. Iată săptămâna parlamentară românească. Înălțătoare luptă, nu-i vorbă. Dar să ne spună nouă orice om cu mîntea sănătoasă, oamenii aceștia pățimași cauza națională o servesc oare când vorbesc, în aceiași săptămână, doi înși în trei chipuri, încurcați în propriile lor contradicții, minșind, după trebuința momentului, ici într'un fel, colo într'altul? „Românul” și „Gazeta Transilvaniei” pot să le cânte osanale, „colonia din Viena” poate să le trimită a șeptesprezecea „telegramă de aderență”, minciunile și pervertirile și infamiile nu vor putea fi schimbate în acte naționale, pentru cari li-s'ar cuveni laude, fiindcă sânt deputați naționali. La această disciplină au rîvnit domnia

lor, când au încercat să ne pună obezi, ca să-i recunoaștem cu orice preț de mari bărbați, cari au probat și de data asta, mai convingător ca oricând, la ce înălțimi știu să se ridice pe ei înșiși, și cauza națională.

Dar mai avem un cuvânt la declarațiile dlui Pop.

D-sa spune că am făcut o „insinuație” desaprobandu-i gestul din ședința de Vineri, când fără nici o noimă s'a disolidarizat cu demonstrația tinerimii și a declarat „pe cuvânt de onoare” că deputații n'au avut nici o cunoștință prealabilă despre aceea demonstrație.

Dl Pop îi trimite pe cetitorii „Românului” să citească discursul său de Vineri din care se vor convinge, că „chiar contrar celor afirmate în „Tribuna” a apărât ținuta „iubiților noștri universitari”.

Dar aici e șmecheria. Nu e vorba, onorabile de discursul Diale de Vineri ci, de gestul puțin frumos din ședința de Joi, în care în loc de a respinge calificativele injurioase ce li-a aruncat Tisza la adresa tinerimii noastre, ai grăbit să declari, fără să te fi silit cineva, „pe cuvânt de onoare” că deputații n'aveau nici o cunoștință despre aceea demonstrație a „iubiților universitari”. Despre asta a scris „Tribuna”.

Pentru discursul d-lui Pop de Vineri, nu i-am adus nici o învinuire, ce voiește dar să probeze împotriva noastră cu discursul d-sale de Vineri?

Iată cum se culegeau pân'aci la noi laurii?

„Gazeta de Duminecă” reproducând în întregime neleala manoperă din cameră a dlui Alexandru Vaida împotriva „Tribunei”, scrie:

Pentruce acestea tângueli și din încredințarea cui le face dl Vaida? Din încredințarea Comitetului partidului național, ori doară D-sa are știrea hotărâtă că „Tribuna” s'a vândut guvernului? Dacă are știrea aceasta, să-i spună și opiniei publice românești, care nu știe nimica din toate acestea. Iară dacă n'are știrea hotărâtă că „Tribuna” s'a vândut guvernului, atunci face o mare greșală când, criticarea justă a procedurii conducătorilor noștri politici, la ceace este îndreptățită ori care gazetă, o esplică „trecere în tabăra guvernului”.

Celelalte ziare românești n'au avut curajul să se ocupe cu isprava aceasta a dlui Vaida, căci în adevăr e tot mai rară la noi virtutea iubirii de adevăr. Atât de rară încât mărturisim că n'am fi uimiți, dacă revenind acum ulterior, covârșite de neîmpăcata lor invidie ce poartă ziarului nostru, ar găsi cu cale să-i făurească dlui Vaida un nou titlu la nemurire.

Tăciunarii.

— Dintr'o scrisoare din Viena. —

Viena, 26 Martie.

De câteva zile petrec în capitala Austriei deputații noștri naționaliști, dnii Dr. Teodor Mihali, președintele clubului parlamentar, și Dr. Alex. Vaida-Voevod. Au venit aici ca să se întâlnească cu dl Aurel C Popovici.

Vineri seara a avut loc în onoarea lor o cină comună la care au luat parte câțiva prieteni intimi și neamuri ai domnilor Vaida și Popovici. Au mai asistat și câțiva tineri universitari și câțiva tineri membri ai coloniei române. S'au rostit toasturi în cari luptătorii noștri au fost sărbătoriți și îndemnați să ducă înainte lupta împotriva dșșmanilor comuni. Și veselie a fost generală și generală ar fi fost și mulțumirea Românilor cari n'au luat parte la această cină, — dacă unii dintre prietenii și neamurile domnilor Popovici și Vaida n'ar fi abuzat de această întrunire pentru a face declarații în numele coloniei române și a tinerimei universitare din Viena — în favorul ziarului „Românul” și împotriva „Tribunei”.

Nu contestăm nimănui dreptul de a avea ve-

deri proprii și de a și-le manifesta la locul și în timpul când i se pare potrivit. Dar contestăm dreptul oricui de a face declarații în numele unei colonii întregi și a unei tinerimi serioase, fără mandat prealabil.

Se vorbește că dela această întrunire intimă s'ar fi primit „în numele tinerimei și a coloniei române din Viena” o moțiune în care se condamnă ziarul „Tribuna” pentru *îndrăsneala ei de a se apăra împotriva atacurilor cari nu mai vreau să înceteze, deși lumea s'a săturat de mult de veșnicile învinuiri, pe cari nimeni n'a fost în stare să le dovedească, măcar în punctele lor cele mai neînsemnate.*

Se mai vorbește că s'au expediat, tot în numele coloniei și al tinerimei, și câteva telegrame de aderență mai multor bărbați din jurul „Românului.”)

Nu știu dacă într'adevăr s'au expediat telegramele aceste. Tot ce știu e că de când a sosit la Viena dl Aurel C. Popovici, câțiva prieteni personali al lui au încercat să adune, dela membrii coloniei și ai tinerimii române, *iscălituri* împotriva „Tribunei”. Firește, aproape toți au refuzat să-și dea concursul pentru îndirjirea și mai mult a viaței ce s'a ivit în sînul partidului nostru. Dl Popoviciu și prietenii săi n'au reușit să adune nici măcar *iscăliturile* din trecut (dintre cari cele mai multe erau *iscăliturile* unor oameni cari nu cunosc relațiile de-acasă și au *iscălit* „ca să facă serviciu unui prieten”).

Repet, nu contestăm dreptul nimănui de a și manifesta vederile cum i se pare bine, dar contestăm ori cui dreptul de-a abuza de numele unei colonii și al unei tinerimi întregi. Și de numele nostru s'a făcut un abuz neiertat.

Nu vorbesc numai în numele meu propriu. Am discutat și cu alți Români buni de-aici și toți au desaprobat felul cum se tinde la aplanarea conflictelor de-acasă. Tinerimea și colonia română din Viena n'a fost întrebată dacă admite să se facă declarații în numele ei *în chestiuni cari nu pot fi lămurite în câteva toasturi însuflețite, ce se rostesc la masa albă.*

Dacă această colonie și această tinerime ar fi fost întrebată, știu că multe, foarte multe glasuri ar fi răspuns cu cuvintele ce mi-le-a spus astăzi un meritos membru al coloniei române din Viena:

„Să nu amestecăm colonia și tinerimea noastră românească în vrajba dureroasă de-acasă. Noi trăim aici într'o mare de streini, o mână de oameni, cari toți avem nevoie unul de sprijinul altuia. Noi trebuie să trăim întotdeauna în cea mai perfectă armonie și să căutăm numai punctele cari consolidează legăturile noastre. Încercarea de-a ne înrola și pe noi în una dintre taberele de-acasă — românești amândouă — e un mare păcat, căci înseamnă a arunca tăciunile neunirii și în sînul nostru. Căci nu cred să fie cine va care să poată afirma că în ce privește neînțelegerile de-acasă noi toți avem aceleași păreri.

Noi colonia și tinerimea română din Viena, am trăit până acum în înțelegerere frățiască și așa vrem să trăim și de acum încolo. Cei ce au provocat certurile să le aplaneze ei prin lămurirea adevărului, dar să nu vină, în loc să dea dovezi, cu *iscălituri* și *moțiuni de aderențe*.

E destul de dureros că acasă nu e pace, dar ar fi și mai dureros dacă ne-am desbina noiăștia cari trăim în străini. Și în-

*) Telegramele aceste, neiscălitite de nimeni, s'au și publicat, cu litere italiice, în numărul de Duminecă al „Românului”. — Red. „Tribuna”.

cerădrile de felul celei de ieri numai acest rezultat pot să-l aibă! — a încheiat îndușoșat interlocutorul meu.

Și are perfectă dreptate. Toți Românii de bine doresc restabilirea păcii. Dar de pacea aceasta nu se apropie cei ce aruncă, poate inconștient, ticănițele neînțelegerii și în sânul familiei. Și noi, tinerimea și colonia română din Viena, am fost până acum o adevărată familie.

Ați am ținut să vă comunic.

Un Român.

Dela Academia română.

— O nouă comunicare a d-lui D. Sturdza. —

București, 25 Martie.

În ședința de Vineri a Academiei Române, dl D. A. Sturdza, a continuat expunerile sale cu privire la divanurile ad-hoc, complectând seria de fapte expuse în ședința trecută. Un numeros și distins public a asistat la această interesantă comunicare a bătrânului erudit.

Conferențiarul arată greutățile întâmpinate de convocatorii divanurilor, stăruințele lor și dragostea de neam, de care au fost conduși.

În contra Românilor se resculaseră mulți dușmani. Aceștia însă nu i-au putut împedeca a pune bazele organizației lor politice.

Puterile cari ne-au dat ajutorul atunci, ne-au rămas amice. Acelea, cari ne-au combătut, azi privesc cu respect la noi. Astăzi ne stimează aceia, cari nu aveau încredere în noi.

La 1856 Vasile Boerescu publică un studiu la Paris, în care arată starea Principatelor și dorința lor. Alt studiu publică un membru al clerului, ambii pledând pentru unire. La 28 Februarie 1856, Moldovenii cer domnitorului lor săvârșirea unirei. Acelaș curent domnea și în Muntenia. De-aceea a produs o dureroasă impresie hotărârile conferenței ambasadorilor dela Constantinopol, cari au disgustat organizația Principatelor dar nu și Unirea lor.

A doua manifestare pentru unire a fost aceea a generalului Nicolae Golescu, care înaintează împăratului Napoleon un memoriu, în care arată dorința fierbinte a Principatelor de a se uni. „În numele țării mele, expun M. S. dorințele compatrioților mei din Principatele Dunărene, care timp de 2000 de ani au luptat pentru apărarea ființei lor etnice...”

Patriotul general își exprimă încrederea că suveranul „țării Surori” va recunoaște importanța acestui popor de origină latină, care în scurt timp poate pune pe picior de bătaie o sută de mii de oameni, și-i va da tot concursul.

În Iunie 1856 se institue la Iași comitetul unirei, care face un manifest către popor, cerând: Unirea țărilor sub un principe străin și o singură Capitală a țării.

La 11 Martie 1856 se publică punctul de vedere al Franței, în ce privește organizarea principatelor. Franța recunoaște suferințele îndurate de poporul român și-și exprimă dorința că sublima Poartă va lua în considerare dorințele Românilor și va da Principatelor libertatea pe care o cer. Aceasta chiar în interesul imperiului turcesc, care ar găsi în români niște prieteni adevărați.

Să nu se uite că în Principatele dunărene e un singur popor unitar, care ar aduce foloase reale întăririi imperiului otoman. Căci Românii sânt cei mai nobili dintre toți supușii imperiului otoman, unirea lor nu trebuie să întimideze pe sublima Poartă.

Turcia invoca însă motivul că unirea principatelor sub un principe străin însemnează independența lor în timpul cel mai scurt. Aceasta ar cauza desmembrarea imperiului otoman. Statele Dunărene ar trece sub influența Rusiei și pe lângă Turcia, în acest chip ar avea de suferit și alte State.

La 26 Aprilie comitele Walemski arată că înainte de a se face organizare, trebuie să se asculte statul poporului din principate. Trebuie să se ia măsuri pentru împăcarea tuturor claselor sociale. Spre acest scop Poarta trebuie să țină cont de hotărârile divanurilor adhoc. Acest eminent bărbat a căutat să se convingă

el însuși de sentimentul ce-l avea poporul față de unire.

Aceste fapte au încurajat mult pe patrioții, cari luptau pentru realizarea unirei principatelor. Ei începură să lucreze din toate puterile pentru aceste măntuitoare idei, necruțând nici o osteneală și nici o jertfă. În fruntea mișcării stă între alții poetul V. Alecsandri, care compune o serie de bucăți, a căror tendințe se manifestează puternic pentru unire. Atunci el scrie frumoasa horă a Unirei:

Iarba rea din holde piară,
Piară dușmanul din țară,
Între noi să nu mai fie
De cât flori și bucurie.
Vin' la Milcov cu grăbire
Să-l secăm dintr'o sorbire,
Ca să treacă drumul mare
Peste-a noastre vechi hotare...

La sfârșitul lui Iunie începe a se deslănțui furtuna asupra principatelor. Încep a se arăta aceia cari rîvneau la domnie și cari cercau prin corupție și terorizări să ajunga în fruntea principatelor. Dragostea de țară a patrioților a știut însă să învingă toate.

Ajutorai de reprezentanții Franței, ei știu să învingă toate greutățile.

Chestiunea națională în Cameră.

— Ședința de azi. —

Budapesta, 27 Martie.

În ședința de azi s'a terminat discuția generală la proiectul de buget. Cei din urmă oratori au fost deputații clericali Szmrecsányi și Rakovszky, cari, spre legitima uimire a tuturor partidelor au venit cu doleanțe naționaliste. S'au plâns anume că slovacii îndură multe neplăceri, ba chiar și mari pagube materiale, uneori din pricină că nu înțeleg actele administrației, redactate numai în limba maghiară. Au cerut ca limbii slovacă să i-se dea aplicare în toate ramurile administrației, în măsura reclamată de binele cetățenilor slovaci, cari au și ei dreptul să înțeleagă ce cere dela ei statul.

Atitudinea aceasta de-o nesinceră generozitate, se explică prin faptul că deputații clericali vor să-și recâștige popularitatea printre Slovaci, și să-și asigure astfel cele câteva circumscripții din Nordul Ungariei. Slovaci vor ști însă la rândul lor că nu e greu să formulezi în Cameră pretenții pe cari ești încredințat că majoritatea partidelor le va respinge ab ovo. Cel care a venit să combată ipocrizia clericalilor a fost azi deputatul guvernamental Ugron Zoltán, care a spus că e o rușine pentru un deputat ungar să ceară asemenea concesiuni pe seama neamurilor nemaghiare.

La sfârșitul discuției a vorbit contele Khuen, declarând între altele că încă la toamnă va prezenta proiecte de legi cari se conțină dispoziții favorabile în ce privește aplicarea practică a diferitelor limbi în administrație. A mai declarat apoi că și până când să se poată lua măsuri legislative, va proceda față cu naționalitățile, în toate privințele, în mod echitabil și loial.

Promisiuni eufemiste, pe cari le-a m mai auzit de atâte-ori dela toate guvernele premergătoare. Rezultatele punerii în practică a astorfel de promisiuni încă ni sunt prea cunoscute, decât să ne mai putem lăsa amăgiți.

Camera a intrat la sfârșitul ședinței în discuția pe articole.

Adunarea Reuniunii femeilor române din cottul Hunedoara.

— Raport special. —

Deva, 26 Martie.

În mijlocul hârțuielilor, dintre frați și în negura de certe sterpe — se desface ca un colț senin munca celor câteva femei române, care se trudesesc să ne păstreze și să ne chindisească una dintre comorile scumpe nouă: portul cu țesăturile și cusăturile românești.

Nici greul muncii, nici nepăsarea publicului, nici neîncrederea stăpânelor de modele, n'a fost în stare să opriască în drumul apucat — femeile noastre stăpânite de dragostea neamului, dragoste ce le dă în muncă îndărătnicia și curajul de admirat.

Înainte cu cinci ani Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoara — la îndemnul și cu sprijinul doamnelor Elena Pop-Hosszu-Longin și Victoria Dr. Erdélyi a deschis la Orăștie primul Atelier pentru țesăturile românești.

Dela această dată Reuniunea și-a pus aproape toate năzuințele și toată forța în serviciul acestui atelier — căruia i-a mai dat și suma de peste 10,000 coroane!

Expoziții, călătorii, scrisori, agitație — toate au fost făcute de conducătoarele Reuniunii și a atelierului numai pentru-ca munca lor pentru portul național să fie cunoscută, să fie sprijinită de neamul întreg.

Despre rezultatul acestei munci, săvârșite în timpul dela 26 Februarie 1910 până azi — ne-au dat seamă conducătoarele Reuniunii în adunarea anuală a Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoara, ținută Duminecă în „Casina română” din Deva.

Păcat că doamnele române din comitat și de data asta — or fi învățat dela bărbați!) — au escelat cu binevoitoarea lor absență, tocmai de-acolo, unde cu atâta dragoste și cu atâta însuflețire s'a discutat serios și temeinic asupra celei mai alese podobe a femeii române: asupra cusăturilor și țesăturilor românești.

Lipsa femeilor pare-că a înfățișat apostolia ce o fac conducătoarele Reuniunii în o lumină și mai captivantă și îndărătnică în purcederea pe aceiaș cale a tradat cu toată neinteresarea publicului un idealism vrednic de fixat.

De altfel acest idealism stăpânește întreagă lucrarea Reuniunii — precum a stăpânit și adunarea de Duminecă, deschisă prin prezidenta dna Elena Pop-Hosszu-Longin, prin următorul discurs avântat, ce-l dăm în întregime.

Onorată adunare generală!

Industria de casă este azi o temă, care agită cu deosebită luare aminte, toate spiritele, până la cele mai înalte cercuri din întreaga monarhie Austro-Ungară.

Toate popoarele acestui mare imperiu, au pornit, parcă la o nobilă emulare: să scoată la lumina zilei plăsmuiri diferite atât de artistice, cu cari împodobesc locuința și îmbrăcămintea sa moșneanul dela țară, căci se govedește neîndoișor, că chiar din vremuri înde-

părtate, instinctul său natural înclină pentruca în trebuințele sale să introducă nu numai lucruri trainice, dar să le imprime totodată și marca gustului său estetic.

Din ce în ce se stărnesc tot mai intensiv pe tema aceasta. De ani încoace, vedem, că întreaga literatură mai de seamă, muzica, artele frumoase, arhitectura, ornamentica profană și bisericească, în diferitele ei manifestări, se inspiră toate din izvorul fecund al artei populare.

A ajuns timpul nostru la o epocă, care poartă, în toate pornirile ei, limbrul suav luat direct din creațiunile geniului țărănesc.

Secolului nostru i-s'a impregnat stilul popular, devenind baza și subiectul favorit al tuturor inspirațiilor mai alese.

Vedem în poezie și muzică întrebunțate motivele gingașe eșite din sufletul poporului, formând aceste poeme și acorduri, adevărate perle a literaturii și muzicii moderne, trezind prin farmecul lor senzații idilice, cari transpun spiritele acestui veac muncit de atâtea probleme sgomotoase, în timpuri fericite, patriarhale.

Și omul blazat al secolului XX. înviează în această atmosferă, sistemul său nervos, pururea agitat, în alergări după varietăți tot mai exagerate, află pe culmile străbătute de adierile acestor porniri noi, o calmare binefăcătoare și liniștitoare.

Triumfând merge înainte pe calea apucată, gustul după creațiuni plămădite în sufletele curate, adăpostite în creierul munților și în largul câmpiilor întinse.

Direcția aceasta nouă se manifestă până în cele mai înalte pături ale societății și pe teren social.

De curând văzurăm la Viena primul «Hausindustrie Ball» pus sub patronajul arhiducesei Maria Iozefa, care purta o splendidă toaletă brodată în motive românești, lucrata de societatea doamnelor române din Bucovina. Nemți, Români, Tirolezi, Sîrieni, Boemi, cu un cuvânt toate popoarele Austriei au prezentat cu acest prilej costumele și industria lor națională, atingând prin frumuseța și variațiunea lor bogată, în succes fără păreche în anele balurilor vieneze.

În Ungaria o altă arhiducesă, Isabella, a îmbrățișat terenul frumos de-a cultiva și sprijini arta populară.

Arhiducesa Isabella e cea mai ferventă conducătoare a acestei mișcări ponderoase. Ea a pus baza și sub patronajul ei funcționează «Societatea Isabella» pentru sprijinirea industriei de casă, agitând mereu în favorul ei și stărnind interesul străinătății pentru produsele populare din ținuturile Pozsony, Nyitra, Trensin, Ciffer și altele.

În Grapon, are aceasta societate, o colonie întreagă unde lucrează 1300—1400 lucrătoare, producând cele mai frumoase cusături, țesături, dantele, ținute toate în motive populare.

Anul acesta a aranjat Societatea, la Budapesta un mare bal în Operă, unde sub patronajul arhiducesei, întreaga societate înaltă, s'a adunat, îmbrăcând damele toalete somptuoase de mare ținută, decorate cu broderii splendide, eșite din diferitele ateliere de industrie de casă țărănească ce întreprinde societatea.

Și a încasat zeci de mii de coroane din aceste gătel, cari bani au revenit în beneficiul harnicelor lucrătoare țărăne.

Între astfel de împrejurări e numai natural, că exemplul bun, văzut la alții, mai norocoși decât noi, a pătruns și în societatea noastră românească, unde înainte chiar, se arătau începuturi timide de a îmbrățișa și noi tot mai mult industria noastră, care putem constata cu legitimitate mândrie, ține loc onorific între celelalte popoare conflocuitoare. Pentruca și ca gust estetic și ca combinație de forme și culori, ornamentica noastră țărănească se prezintă sub cele mai norocoase auspicii.

Căldura tot mai intensivă cu care este îmbrățișată cenușoștea de eri-alaltăeri, produce minunea sub ochii noștri, să o vedem reînviată ca crăiasa mândră din basme, care are farmecul de-a cuceri și stăpâni viața noastră întreagă, socială și intelectuală!

Sub influența aceasta fermecătoare reînvie doinele noastre duioase, danțurile legănate și vitejești, iar portul nostru mândru prinde mereu gustul frumoaselor noastre române, îmbrăcându-l cu mândrie la petrecerile noastre, schimbând salele de joc în vedeni strălucitoare.

Și mulțămia pornirii ideale a femeilor noastre cu dragoste de neam dela Arad, Sibiu, Lugos, Abrud, însuflețirea pentru portul nostru pitoresc cucerește teren din an în an.

În carnavalul trecut, aproape la toate petrecerile românești, costumul a fost de rigoare și sperăm că la

anul va triumfa cu desăvârșire portul nostru strămoșesc asupra modei internaționale.

Minuat prilej pentru purtarea acestei podoabe clasice a neamului nostru va fi la vară adunarea jubilară a Astei la Blaj.

Ar oferi ochilor o privesc în veci neuitată, dacă femeile române s'ar folosi de aceasta ocaziune să prezinte lumii adunate acolo, feeria costumelor de o raritate uimitoare.

Ar fi un tablou vrednic de penelul celui mai desăvârșit artist.

Am documenta prin aceasta odată mai mult dragostea noastră față de comoara scumpă de izvoare românești, care fală ar face ori căruia popor din lume — căci iată ce zice eruditul Țigara Samurcaș, în cartea sa despre Arta țărănilor: «Ca și limba populară, arta țărănească și-a cucerit în fine locul ce i-se cuvine în rândul preocupărilor noastre culturale, căci și ea este una din manifestările caracteristice ale poporului nostru».

„Prin ea, întocmai ca și prin graiul său, țărănul român, se deosebește de vecinii săi de alt neam. Și dacă prin un cataclism neînchipuit s'ar întâmpla să amuțescă toți Românii, dela Pind și până în Carpați, ei totuși s'ar deosebi prin înfățișarea, prin casa și portul lor, de străinii cu cari trăiesc amestecați. O dovadă neîndoelnică a existenței unei arte proprii neamului nostru».

Hărăzit fiind deci dela Dumnezeu acest dar neprețuit poporului nostru, avem datorința sfântă de a-l păstra și înălța la locul ce i-se cuvine. Noi, cu deosebire membrele grupate în jurul Reuniunii acesteia, avem mulțumirea, că atunci când la întemeiere, s'a fixat scopul ei, am închinat străduințele noastre acestui ideal frumos, care stăpânește azi întreaga noastră viață națională. Nainte deci cu Dumnezeu.

Să facem apostolia mai departe! Și ori care dintre noi ar găsi vre-o țesătură sau cusătură veche, prețioasă, un costum original, să o transpunem îndată atelierului nostru, înmulțind astfel colecțiile sale. Apoi produselor acestui atelier să le deschidem larg casele noastre, să le împobobim cu ele, căci sânt odoarele poporului nostru, căci mărturisesc despre firea lui aleasă, sânt dovezi neîndoioase despre geniul său superior. Astfel purtând steagul nostru mândru vom învrednici și în viitor sprijinul obștei românești, și în deosebi a generosului nostru binefăcător Dr. Ioan Mihai, care scut ne-a dat, când nu am avut unde adăposti atelierul nostru, iar acum, văzând că localul dat înainte nu mai poate încăpe războaiele și fetișoarele înmulțite, dornice de-a câștiga pâinea prin mânuțele lor harnice, ne-a deschis nouă localuri, mari, luminoase, în casele dsale.

Primească mulțumitele noastre călduroase și asigurarea, că jertfa sa frumoasă vom ști-o prețui, prin însuflețirea noastră, cu care vom servi și în viitor scopul nostru ideal!

Declar a 20-a adunare generală de deschisă.

Din rapoartele prezentate adunării știm că Reuniunea are 154 membre dintre care 3 de onoare, 43 fondatoare 86, pe viață și 22 membrii ajutători.

Averea Reuniunii se urcă azi la suma de 20,826 cor. 47 din care 13,376 cor 78 sunt depuse la bănci, 7449 cor. 69 sunt investite în mobilierul, magazia și mărfurile dela Atelier.

Directoara atelierului, dna Victoria Dr. Erdelyi ne-a spus cu multă mahnire în raportul său despre greutățile și lipsa unui temei fixat în lucrările atelierului. Ne-a spus apoi că parte singură, parte împreună cu prezidenta Reuniunii, dna Elena Pop-Hoszu-Longin, ori cu conducătoarea atelierului neobosita domnișoara Tiberiu Barcian — au luat parte la expoziții pentru industria de casă, la conveniri sociale și culturale; au cutrierat comune din comitat — în tot locul informând și culegând informații asupra țesăturilor și cusăturilor românești și cu deosebire asupra confecționării și îmbrăcării portului românesc.

Tot prin atelierul dela Orăștie a fost în anul trecut scos la iveală unul dintre cele mai originale porturi românești, care a plăcut atât de mult: portul de pădureancă, din satele pădurenești, ce se întind deasupra orașului Hunedoara.

La balurile costumate începute la Arad prin dna Letiția Dr. Oncu, unde ni-s'a dovedit că toaletele cele ce sărăcesc bărbații pot fi în-

locuite favorabil prin costumele noastre românești — și Reuniunea femeilor din com. Hunedoara și-a luat partea de muncă prin atelierul dela Orăștie.

Pentru cunoașterea lucrărilor dela atelier însemnăm câteva cifre:

În anul încheiat s'a încasat pentru marfă 5775 cor. pe când cheltuielile pentru materiile trebuincioase la confecționarea mărfii au fost numai de 3672 cor. 21 fil.

Atelierul însă are în magazinele sale marfă confecționată (porturi, acoperitoare, haine bisericesti etc.) în preț de 2405 cor. și material nelucrat de 2107 cor. 26 fil. Dela deschiderea atelierului Reuniunea, parte din dani, parte din propriile venite a dat:

Pentru marfă suma de 11,412 cor. 40. Pentru confecționări și marfă a intrat 17,920 cor. 07 la care se mai adaugă 4512 cor. 26 fil. prețul mărfii și confecționărilor din magazinul atelierului, așa că prețul întreg a mărfii confecționate este de 22,432 cor. 33.

Salarele și regiile (cu deosebire prețul solvit țesătoarelor țerance) se urcă la 13.733 cor. 82. Spese mărunte au fost 184 cor. 36.

O întreagă afacere ne prezintă atelierul dela Orăștie, care își așteaptă cea mai națională tovarășie, ca să fie scos din fașe, să fie purtat în triumf în piețele mari de desfăcere ca și în cea mai umilă colibă românească...

Adunarea a hotărât să aranjeze la vară în Blaj cu prilejul sărbătorilor culturale o splendidă expoziție a lucrărilor scoase din atelierul în care azi lucrează vreo 14—15 femei la 6 războaie.

Apropiindu-se împlinirea alor 25 ani dela înființarea Reuniunii s'a hotărât editarea unui Album jubilar scos cu îngrijirea comitetului și cu sprijinul unui scriitor priceput în de-acetia.

Pentru ajutorarea atelierului s'a fixat suma de 3000 coroane anual și s'a primit propunerea ca d-șoara Tiberiu Barcian, conducătoarea atelierului să întreprindă o călătorie de studii pe la atelierele similare din România și Bucovina.

Din șirul „primirilor“ obișnuite trebuie să scoatem adresa de mulțumită prezentată de dl Dr. Iustin Pop ca să fie trimisă d-lui Dr. Ioan Mihai, care a pus la dispoziția atelierului în mod gratuit casele sale din Orăștie.

Iată adresa primită cu însuflețire:

Domnule Dr. Mihai!

Spirit superior cum sunteți, știu prea bine, că nu vă așteptam la vorbe de laudă, nici chiar la recunoștință, când vre-o instituțiune, fie ea creată sau sprijinită de d-voastre, ori vre-un singuratic, vă simte inima și mâna binefăcătoare.

Om de înaltă gândire, faceți și ceea-ce trece cu mul peste datorință — cu simțul de datorință.

Vați și obișnuit poate cu atâtea fapte de Mece-nate. Când în următoarele, noi femei române din jurul Reuniunii noastre din comitatul Hunedoarii, vă facem adresa de mulțumită în sincere cuvinte pentru noua binefacere, de care a-ți împărtășit Atelierul nostru, ne temem, că atingem cavalerismul și modestia, aceste note de elită ale individualității d-voastre.

Dar dacă D-voastră interpretați simțul de datorință până la ultragiare, nici noi, nici pe un moment nu ne-am putea dispensa de acest simț, exprimat în scrisoarea aceasta, nu pe motiv de gingășie și atențiune giugulitoare femeiască, ci pe motiv de a ne împlini datorința de a ne respecta pe noi înse-ne, atunci, când sărbătorim pe cel mai mare și cel mai puternic protector al Atelierului nostru de țesătorie.

În vremea noastră munificența și liberalitatea sânt noțiuni, cari plutesc mai mult în sfera ideală și mai puțin se manifestă în concretul înfăptuirii.

Atelierul nostru, ori câtă însuflețire caldă era în jurul plâsmuirii lui, ușor putea ajunge a fi copil de stradă, dacă D-Voastră dela început nu i-ați fi dat vatra de adăpost, azil de a-și începe munca.

Și când ați văzut, că copilul menajat crește, se în-

— Premiat mai de multeori. —

BOROLINUL

leacul miraculos de casă alui

— — — Dr. Borovszky — — —

se vinde deja și în comitatul nostru. — Efectul și puterea acestui mijloc de casă este neîntrecut la bronchită, boale de nervi și musculare, dureri de cap și dinți precum și la toate boalele obvenite din răceală, ca reumă, podagră, ischias, dureri în oase, aprinderi musculare și amortire, în fine la dejerături și la încetarea rănilor provenite din arsuri. — Desinfector și mijloc excelent pentru scutirea corpului. Preparatorii: Dr. Borovszky R. medic și Borovszky K., Budapest, II, Főutca No 77c. Se capătă în sticle de 1-20, 2— și 2-50 cor. În Arad la farmacia Földes Kelemen, la drogueria Vojtek și Welsz și la farmacia Örs Rezső în Páncota.

tăreste, se răsfăță în capriciile mândre ale neîntrecutei și fabuloasei arte de țesătorie și cusătură românească; când ați văzut, că războaiele de lemn mort din atelier s'au încins la războiu viu, la luptă vie de artă țecătoare, — atunci D-Voastră cu firea aleasă și mântul gândirii ați lărgit vatra, ca copilul răsfățat să fie la largul lui și războiul de artă al războaielor de lemn mort să-și poarte lupta pe un câmp mai larg în încăperi mari și luminoase, unde munca e mai veselă, mai febrilă și mai spornică.

D-Voastră, bărbat cu cunoștințe vaste și multilaterale adaugând vederile estinse până la un viitor mai îndepărtat, — cu simțul practic a-ți înțeles mai mult și mai bine decât oricare altul rostul și importanța Atelierului nostru; i-ați apreciat după merit valoarea etică, etnografică, economică, istorică — și trăind vremile cari le trăim, — putem zice — și juridică.

Iată de ce, de câte ori gândim la D-Voastră și când vedem, că treceți pragul Atelierului, ne vine așa de drag, să Vă zicem: «Iată mirele nostru» — căci V-ați dat inima și mâna acestei și dragălașe și importante instituțiuni: Făt-Frumos al Reuniunii noastre, care se răsfăță cu Ileana Cozinzana, ce «din cosiță rujă-i cântă».

Cu dragfixăm în istoricul Reuniunii noastre cu prilejul celei de a XX-a adunări generale, noua dovadă de viu interes și nobil sprijin ce ne dați și venim a Vă mulțumi cu sincer devotament pentru munificența și liberalitatea manifestată față cu Atelierul nostru, cerându-Vă susținerea puternicului sprijin și în viitor, iar noi în schimb Vă asigurăm, că liberalitatea D-Voastră este potențarea însuflețirii și năzuinții noastre de a ne afirma de Amazoanele luptătoare ale artei țărănești-românești din țara noastră, de a servi cu zel și fără preget scopurile noastre superbe, ajungerea cărora știm, că sunt identice cu nobilele D-Voastre doriri.

Primiți, vă rugăm, expresiunea afecțiunilor noastre de sinceră stimă și înaltă considerațiune, ce vă păstrăm.

Elena Pop Hoszu Longin, Victoria Dr. Erdélyi, Valentina Dr. Parasca, Hortensia Dr. Suciu, Emilia Moldovan, Olivia Dr. Dobre, Tiberia Borcian, Marietta Olariu, Leonidia Gheorghiu, Elena Curea, Auralia Dr. Hoszu, v. d. Emilia Românu, Ecaterina Olariu, Vilma Schuster n. Moldovan, v. d. Sofia Tiulescu, Alexandrina Dr. Pop, Aurora Dr. Olariu, Dora Candrea n. Tiulescu, Rob.

Intre domnii participanți la adunare a fost și dl președinte Gheorghe Pop de Băsești, tatăl dnei prezidente a Reuniunii — apoi câțiva domni din Hațeg și Hunedoara.

Dintre toate doamnele din comitat — afară de câteva din Deva — au participat numai două surori: dna Dr. Suciu și dna Dr. Parasca din Hațeg. In colo — se vede că toate celelalte cocoane au avut — „jour-fixe-uri interesante“.

Păcat!

Un acrostih... actual.

O păcăleală care ne aduce aminte de celebra păcălitoră a dlui Hașdău cu Junimea din Iași, a pășit «Gazeta Transilvaniei» din Brașov. Lumea a ris astăzi cu poftă în Arad, cetind frumoasele versuri de mai jos, publicate în numărul de ieri al «Gazetei», care pedepesc însă într'un mod hazliu păcătoasa purtare a «Gazetei» de câteva luni de zile. Cineva și-a bătut adică joc de ea, versificând câteva rînduri a căror inițiale de jos, în sus dau cuvintele: **SUNT CANALII ACEI CARE INJURĂ TRIBUNA** și i li-a trimis spre publicare.

Iată versurile iscălite de G. A. Adriani:

Mărturisire.

Aceiaș dor acum vine
Năvalnic, ca purtat de vânt.
Umbrind cărarea de lumină,
Biruitorului avânt.

Iubirea mea de altădată
Renaște cu durerea ei —
Tu, floarea mea, de mult perdată,
Azi lacrimi storci din ochii mei.

Renaște-n mintea-mi obosită,
Un cântec, care a apus:
«Jertfelnic, inimile noastre,
Noi ție, Doamne, ți-am adus.

«Intr'însul flacăra cerească
«Eternă, fără de sfârșit,
«Revarsă raze de lumină
«Asupra unui vis iubit!

Ce rugă blândă, arzătoare,
In fața ta am înălțat,
Eterna, sfânta-ți îndurare,
Ca doi copii, am implorat.

Atunci... Dar ruga noastră tristă
In van o ridicăram noi,
In nici o parte nu găsim
Limanul negrelor nevoi.

A amușit apoi cântarea.
Nebunul vis s'a spulberat,
Atâtea visuri de iubire
Ca 'ntr-un ocean s'au scufundat.

Tu vii acum zimbitoare,
Nălucă dulce de demult.
Un suflet am. Mi-l ceri acum...
Să te refuz? — Să te ascult?

Datele recenză mântului.

Intr'un număr de curînd am dat câteva date generale asupra rezultatelor recenză-mântului. Din cifrele de mai jos putem constata cu adevărat, că afară de câteva comitate din miază noaptea Ardealului, pretutindeni sporul Românilor e numai mijlociu și neavînd încă separarea definitivă a populației românești de străini, ne putem aștepta chiar la un spor mult mai mic de cât așteptam cu tot dreptul. La reducerea numărului nostru vor contribui de sigur și manoperele păcătoase ale oficiinei centrale de statistică din Budapesta. Din tabloul de mai jos putem constata că numărul populației din ținuturile locuite de Români e 636,1901 și aproximativ putem admite ca noi să avem două treimi din suma aceasta, ceea ce ar face vr'o patru-milioane și ceva.

Populația de pe țărmul stîng al Tisei.

Cott.	Numărul sufletelor		Sporul în număr și procente.
	în 1909	1910.	
Bihor	278.731	297.808	19,077 6,8
Bihar	527.135	580.537	53.422 10,1
Maramurăș	309.598	356.508	46.910 15,1
Sătmar	340.689	361.030	20.341 6,0
Sălaj	207.293	229.502	22.209 10,7
Total			1663.446 1825.405 161.959 48,7

Populația dintre Murăș și Tisa.

Arad	329.840	350.244	20.404 6,2
Cenad	140.007	144.994	4.987 3,6
Caras-Severin	443.001	464.329	21.328 4,8
Timiș	391.814	400.158	8.344 2,1
Torontal	590.318	593.590	3.272 0,6
Total			1893.980 1953.315 58.335 17,3

Populația Ardealului.

Alba-inferioară	212.352	220.968	8.616 4,1
Bistrița-Năsăud	119.014	127.481	8.467 7,6
Brașov	95.565	100.628	5.062 5,3
Ciuc	128.382	145.125	16.743 13,0
Făgăraș	92.801	94.903	2.102 2,3
Treiscaune	137.261	147.613	10.352 7,5
Hunedoara	303.838	340.132	36.294 11,9
Tirnova-mică	109.197	115.903	6.706 6,1
Cluj	204.361	224.645	20.284 9,9
Turda	178.096	194.612	15.516 8,7
Tirnova-mare	145.138	148.926	3.788 2,6
Sibiu	166.188	176.441	10.253 6,2
Solnoc-Dobica	237.134	252.165	15.031 6,3
Turda-Arieș	100.579	173.836	13.257 8,3
Odorhei	118.275	121.698	3.423 2,9
Total			2408.181 2583.976 155.894 12,7

INFORMAȚII.

A R A D, 27 Martie n. 1911.

— Pentru Seminarul din Caransebeș. Apreciind importanța acțiunii P. S. Sale episcopului M. E. Cristea, pentru ridicarea și întărirea așezămintelor culturale românești din reședința sa episcopescă, socotim că e nevoie nu numai de îndemnul ci și de exemplul sacrificiului nostru în sprijinul acestei nobile propagande. Deschidem deci, o subscripție publică, cu obolul nostru însuș, și invităm pe toți cetitorii nostri să ne urmeze. Alături de școala de fete românească ce se va ridica în Arad, este de mare importanță actuală ridi-

care centrului geografic a acestei uitat și părăsit Caransebeș ca să poată corăspunde istoricei sale meniri. Să nu uităm că frații noștri bănățeni n'au lipsit de nicăiri cu obolul lor și adesea și l-au trimis altora, uitându-și și neglijându-și propriile lor lipsuri. Nu e deci decât just, să aștepte acum la rîndul lor ajutorul fraților din afară, mai ales că e vorba de lipsuri mari cari poate le întrec puterile.

Un episcop, s'a pus în fruntea unei acțiuni și-și îndreaptă cuvîntul rugător către obștea românească. Gestul e frumos și înălțător și prilejul de solidaritate națională se îmbie fiecărui român adevărat. O solidaritate reală, înțelegătoare, de fapte, nu de vorbe.

Nădăduim că publicul românesc de pretutindeni va grăbi, cu obolul său acum la Caransebeș. Incepem lista noastră azi:

Ziarul „Tribuna” Cor. 100'—
Dr. Nicoiaie Oncu Cor. 100'—
Laolaltă Cor. 200'—

— O rugare. Pentru loteria Reuniunii Femeilor Române din Arad, care va avea loc în primăvara asta mai lipsesc 150 de obiecte. Comitetul Reuniunii ne roagă să adresăm o nouă rugare către domnele și domnișoarele române să binevoiască, avînd în vedere marele scop, să mai adune obiecte pentru complectarea câștigurilor, și să le trimită pe adresa Președintei Reuniunii doamna Letiția Oncu din Arad.

— Nouă membră fondatoare la Reuniunea Femeilor din Arad. Dl Petru Suciu, inginer în Pitești, compatriotul nostru, a dăruit, înscriind ca membră fondatoare a Reuniunii femeilor române din Arad, pe fiica dsale dșoara Florica Suciu, o acție dela banca »Lumina« în valoare de 200 cor. pe seama fondului de clădire a școlii de fete din Arad.

— Conferința despre aerografie dela Seminar. In sala festivă a seminarului a avut ieri loc o conferință despre aerografie. Conferențiarul dl profesor V. Micula, pentru a lega interesul publicului de subiectul conferinței, a început prin explicarea inițială a electricității, arătînd chiar în praxă felul cum o putem căștiga și caracterele ei. Lămurind noțiunea electricității omogene a arătat un aparat circumferial care propagă curenții electrici — adăugînd că aparatul în mărime naturală propagă curentul pe o distanță de trei sute de mii metri. Trecînd la noțiunea aerografiei deslușește apoi că curenții se pot transforma în litere după noima semnelor dela telegrafie, bine înțeles în urma presiunii mai mult sau mai puțin intense. Lămurind apoi însemnătatea invențiunii academicianului Branly, care a descoperit aparatul pentru captarea curenților electrici, ne arată unul în miniatură, cu care se fac încercări la diferite distanțe. Toate încercările, chiar și transmiterea curenților prin trei pereți, din a treia cameră, au reușit pe deplin. Conferențiarului i-s'au adus mulțumiri, iar publicul a plecat pe deplin satisfăcut.

— Inființarea unei tipografii românești în Lugoj. Cetim în „Unirea”: De mult s'a simțit în Lugoj lipsa unei tipografii românești, dar cu atât mai vîrtos a unei tipografii die-

cezane. Avem o mulțime de fonduri mai mici și mai mari. Conducerea socotelilor din jurul lor pretinde o seamă de tipărituri. Din Lugoj se provăd cu tipărituri toate oficiile parohiale și protopopești. Avem vre-o trei-patru bănci românești în Lugoj.

Aici e „Drapelul“ ziarul politic-național. Peste an avem lipsă de mai multe circulare. Sânt apoi o sumedenie de alte lucruri ocazionale neprevăzute cari, spre a fi cunoscute de public, au lipsă de reclame tipărite, de anunțuri.

Biue, toate aste până astăzi s'au tipărit în tiparnițe străine, ba ce e mai rău. chiar și în cele jidovești. Astfel treceau sume grele de bani în pungile altora. Nu e oare cu dreptate, ca banul românesc să ajungă în mâni românești? Și dacă ducem o luptă înverșunată împotriva străinismului, nu e oare și acesta un teren prielnic, care ne-ar ajuta la izbândă?

Lucru, după cele văzute, ar fi astfel destul. Iată motivele juste din orice punct de vedere, cari ne determină imperios, să înființăm o tipografie diecezană în Lugoj — în timpul cel mai scurt.

Dea Domnul s'o vedem.

— **Un incendiu în New-York.** Sâmbătă s'a aprins o fabrică de cauciuc din New York care era așezată în etajul al șaptelea al unei case. Focul a cuprins și depozitul de cauciuc al fabricii care a explodat încinzând în câteva minute întreagă clădirea. De asupra fabricii era și un atelier de croitorie care a fost distrus complet. În fabrică erau ocupați la vr'o 500 de lucrători cari se aflau în mare primejdie neavând pe unde scăpa. Până acum s'au înregistrat 150 de victime cari și-au pierdut viața sau sărind din înălțime s'au zdrobit de căderim. Partea cea mai mare a morților sânt lucrători emigrați.

— **Moartea episcopului de Nyitra.** Ieri noapte a încetat din viață episcopul rom. cat. Emeric Bende din Nyitra. Defunctul a fost în mai multe rânduri deputat și s'a numit episcop prin anii 1893, puțin în urmă i-s'a oferit și titlul de consilier intim și a fost decorat cu marea cruce a ordinului Francisc Iosif.

— † **Luca Filipaș,** notar cercual, a repauzat la 24 Martie n., în vîrstă de 30 de ani. În mormântarea lui a avut loc la 26 Martie n. în cimitirul gr. ort. român din Deva.

Odihnească în pace!

— **Prelegere populară în Boița.** Ni-se scrie: Inima ne saltă de bucurie, când pe lângă atâtea decepții ce ne lovesc zilnic din toate părțile, mai putem înregistra și noi Români câte un lucru care ne poate servi spre cinstire și ne apropie cu câte un pas de popoarele civilizate. Simțim în sufletele noastre o înălțare și un dor de nouă viață, când vedem că pe lângă multele instituțiuni, cari numai vegetează și se află mai mult numai pe hârtie, vedem că mai sânt și corporațiuni ai căror conducători, pătrunși mai mult de sarcina, ce-i apasă decât de onorurile, cu cari sânt încărcăți, nu pregetă a-și jertfi timpul liber, ce li-l îngăduie oficiul spre recreație, pentru luminarea și deșteptarea poporului nostru dela sate la o viață culturală și națională mai intensivă. O astfel de instituțiune este și despărțământul Sibiiu al Astreii, care s'a distins totdeauna între semenele sale și care și în anul acesta — pentru răspândirea culturii și literaturii noastre și-a pus de scop ținerea mai multor prelegeri populare ilustrate cu proiecțiuni de schiopticon. Neobositul și abilul secretar al acestui despărțământ dl profesor seminarial Dr. Aurel Crăciunescu care în Dumineci și sârbători cutreeră comunele din jurul Sibiiului, ținând astfel de prelegeri ne-a dat fericita ocaziune de a-l vedea și în mijlocul comunei noastre la sârbătoarea celor 40 mucenici.

Sosind în comună la orele 3 d. a. a participat la serviciul divin și — preot fiind — a servit însuș sf. vecernie, după care a ținut poporului, care umpluse în înțelesul adevărat ai cuvântului biserica, o predică prea frumoasă, în care le-a arătat credincioșilor însemnătatea sârbătorilor și îndeosebi însemnătatea sâr-

bătoarei de astăzi, în care cei 40 de martiri ne-au dat un atât de înălțător exemplu de statornicie în credință, jertfindu-și chiar viața pentru biserica și învățăturile lui Christos; a ilustrat statornicia în credință și prin exemple din chiar istoria noastră națională (Constantin Brancoveanu și a.), arătând apoi că în timpul de față biserica ne cere jertfe cu mult mai ușoare decât pe acele timpuri și îndemnând pe credincioși a nu se da înapoi dela aceste jertfe și a sprijini biserica, școala și alte instituțiuni culturale, unicele în cadrul cărora ne mai putem valida și cari ne țin ființa noastră națională. Dă apoi expresiune emoțiunii, ce a simțit auzind copiii de școală cântând și cetind rugăciunile noastre frumoase, cari se fac în postul cel mare (pavecernițe), ceea ce servește ca o frumoasă dovadă de educațiune religioasă a tineretului din această comună. În fine arată rostul și scopul asociațiunii, care constă în o da țaranului român hrana spirituală necesară, spre a putea înainta în bunăstare în cultură și a-și nobilita inima cu tot felul de cunoștințe folositoare.

Terminându-și vorbirea, împarte poporului adunat o mulțime de broșuri și reviste îndemnându-i a le ceti cu luare aminte și a le urma.

La orele 6, la semnalul dat prin clopot aproape întreg satul se adună la biserică pentru a vedea frumoasele tablouri ce sau reprezentat prin schiopticon. S'au reprezentat a-nume tablouri din viața Mântuitorului Isus Christos, începând dela naștere și până la înălțarea sa la cer, însoțite de explicațiuni foarte instructive din partea dlui Dr. Crăciunescu, cari au lăsat o adâncă impresie în sufletele credincioșilor și de altfel destul de evlavioși ai acestei comune fruntașe.

La sfârșit i-s'au făcut prelegătorului ovațiuni entuziaste, cari au dovedit îndeajuns mulțămirea și recunoștința acestui popor față de binefăcătorii săi. Din parte-mi doresc numai ca sămânța aruncată cu atâta dărnicie să cadă pe pământ bun și să aducă roadă însuțit și înmiit, iar frunțășilor, cari astfel își fac datorința, D-zeu să ie răsplătească cu darurile sale cele bogate.

— **Declarațiune.** Din nenumăratele scrisori, ce ne vin la redacție, ne-am putut convinge de marea coniuție, ce a produs între abonații și cetitorii revistei noastre, apariția unei noi reviste la Budapesta: „Națiunea“.

Ni-se pun fel și fel de întrebări, cărora neputând răspunde tuturor în parte, *ne vedem siliți* să dăm pe aceasta cale lămuririle cerute.

Revista „Națiunea“, ce apare la Pesta, este cu totul independeată de revista noastră; la apariția ei nu am contribuit cu nimic și nu stăm cu ea în nici un fel de legătură.

„Revista politică și literară“ nu numai nu a încetat să apară, dar nici prin gând nu ne trece să-i sistem apariția și chiar zilele aceste vor apare 2 numere conținând un material bogat din peana celor mai distinși scriitor ai noștri.

Toată confuzia regretabilă s'a putut produce în urma faptului, că și revista dela Pesta conține material politic și literar, și ea apare lunar, având acelaș format, aceiaș mărime, aceiaș extensiune, aceiaș împărțire a materialului, aceiaș execuție tehnică, cu un cuvânt fiind în cele exterioare întru toate o copie reușită a „Revistei politice și literare“.

Blaj 24 Martie 1911.

Aurel Ciato

Directorul «Rev. pol. și lit.»

N. B. Toate foile noastre sânt rugate să reproducă această declarație.

ECONOMIE.

Magazin de bucate. Aflăm cu bucurie, că institutul „Geogeană“, din Geoagiu, a hotărât în adunarea sa generală, din Martie, înființarea unui magazin de bucate. Conducerea acestui institut a răspuns unei lipse adânc simțite, când a produs adunării generale, să ai între lucrările sale și negustoria cu cucate,

care azi să află în mâna mulțimei de jidovi ce pricep de minune să jupoaie poporul bun și muncitorii din aceste părți. Dacă undeva în țara aceasta plaga acestor lipitori ale satelor apasă greu asupra poporului, atunci de sigur părțile acestea au de suferit foarte mult pe urma lor.

BIBLIOGRAFII.

Tablourile lui Grigorescu în Arad. La Librăria Tribunei se află de vânzare 20 de reproduceri după tablourile celui mai mare pictor român **Grigorescu**

Fiecare tablou costă cor. 2.50 + porto poștal.

Mărimea e (cu carton cu tot) 30 cm. lățime și 40 cm. lungime.

POȘTA REDACȚIEI.

T. P. (Racovița). N'am primit nici o corespondență în afacerea secțiunii a IV-a. Trimiți-ni-o din nou.

T. V. M. (Vocă). E dl Dr. V. Bianu, medic în Buzău (România). Dicționarul higienic se vinde la Librăria „Tribuna“. Prețul 14 cor. + 80 fil porto.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**
„Tribuna“ institut tipografic, Nichiu și cons.

MOBILE

din cauza schimbării localului
se vând cu prețuri

ieftine

în fabrica de mobile alui

REISZ

Oradea-mare-Nagyvárad

dela 1 Mai în Rákoczi-ut 14.

CREDIT

pe ipotecă, pe schimb
și pentru oficianți mij-
locește mai avantajos:

Herzog Sándor
Arad, Str. Weitzer János 15.

— Telefon No 376. —

Cassa de Păstrare Societate pe Acții
din Sasca-montană.

CONCURS.

La »Cassa de păstrare s. p. a.« din Szász-
tabánya (com. Krassó-Szörény) află aplicare
momentan pe lângă un salariu anual de
2000 cor. și tantiema statutară **un contă-
bil cu praxă deplină**, asemenea și **un
casar** salarizat cu 1000 cor. și tantiemă.
Dela casar să recere o cauțiune de
2000 cor.
Contabilul, la dorința direcțiunii are să-și
ocupe postul imediat.
Recursurile sunt a se înainta direcțiunii
cel mult până în 10 Aprilie st. n.
Direcțiunea.

Ministerul Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 1155022. 22 Februarie 1911.

Publicațiune.

A 41-a tragere la sorți a titlurilor de rentă
4% amortibilă din 1891, împrumutul de
Lei 45,000.000 se va efectua în ziua de
19 Martie / 1 Aprilie 1911, ora 10 a. m.
în sala specială a Ministerului de Finanțe,
conform dispozițiilor stabilite prin regu-
lamentul publicat în »Monitorul Oficial«
Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri
în valoare nominală de Lei 422.500 în
proporțiunea următoare:

21 titluri de câte	5.000 Lei	105.000
50 » » »	2.500 »	125.000
128 » » »	1.000 »	128.000
128 » » »	500 »	64.000

327 titluri pentru o valoare
nominală de Lei 422.000

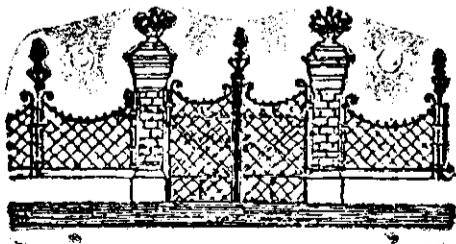
Publicul este rugat a asista la tragere.
Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Vbrevicl.

Klein István

Pima fabrică cu instalație electrică
de împletituri de sîrmă, coarde (ma-
drațe) de oțel pentru paturi și sate etc.

— Szeged, Kelemen-u. 4. —

Telefon No 242. — Fondat în anul 1840.

1 m. de sîrmă pentru gard
dela 30 fileri în sus.

Fabricatele sale în privința durabilității și a
execuțiunii bune, concurează cu orice fabri-
cate de acest soi. — Serviciu conștiințios.
:- Prețurile sale sunt cele mai ieftine. :-
Cu prospecte și cu catalog de prețuri la
dorință servește gratuit. Să fiți atenți la firmă.

Prăvălie nouă. Prăvălie nouă.

Mészáros Károly,
croitor pentru domni
Kolozsvar, Szentegyház-u. 6.

Își recomandă depozitul bogat
asortat cu **stofe** din țară și străi-
nătate, lucrează totfelul de haine
bărbătești la ultima modă, croi
modern, serviciu prompt, lucru
ireproșabil și prețuri moderate.

Un potcovar diplomat

caută aplicare ca măestru potcovar la
miliție din România de călărași sau tunari.
Eventual se angajază ca faur și la curți
boierești din România. Ofertele sunt a se
trimitte la administrația Tribunei.

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de **partea
de sus a ghetelor**, în asortimentul cei
mai mare, cu toată scumpetea se găsesc
cu prețurile cele mai ieftine
în magazinul de pele al lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz-u. 1.

Distins cu diploma
de recunoștință
:- în anul 1904. :-

Catalogul ilu-
strat a prețu-
rilor gratuit.

Zotti Hodoș:

Carte de

bucate.

Partea I și II à 3 Cor.
(10 fileri porto).

Să poate căpăta

la **Librăria Tribunei**
Arad.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chi-
mic, broderie, și institut pentru
spălatul rufelor cu aburi, în
ALBA IULIA - Gyulafehérvár.
Széchenyi-u. (lîngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, cu-
rățire de trusouri, albituri de desuț,
de masă și de pat, perdele și ori-ce
lucruri din bransa aceasta cu prețuri
foarte moderate. Curățire și clopsi-
torie chimică de tot-felul de haine
pentru bărbați și femei, pardesii fără
a le desface, apoi materii de mobile,
perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Prăvălie nouă!

Sub firma »Depozit de rachiuuri
din valea Crișului« (*Körösvölgyi
pálinka raktár*) s'a deschis în
Arad, Andrassy-tér 5.
(Palatul Almay) o prăvălie
— nouă unde se vinde: —

rachiu de prune

de drojdi, rom. coniac, licheuri
precum și **vinuri** din pivni-
— țele lui Almay în sticle. —

Așteptând sprijinul onor. public

Cu stimă:

SCHWARCZ PÁL
conducător.

Dózsa János măestru -
cojocar în
Nagyvárad, Zöldfa-passage Nr. 9.

Se recomandă ca măestru perfect
întru prepararea tuturor articlilor
aparținătoare acestei branșe precum:

**gulere prepara-
tive, gulere boa,
manșoane (muff)**
în executare mo-
dernă și după cel
mai elegant gust.
**Blane și tocuri
de picioare, etc.**

Reparaturile se
execută prompt.

Fischer Testvérek

fabricanți de țesături de sîrmă, împletituri
de sîrmă p. garduri, site și de coarde din
sîrmă de oțel (madrațe) pentru paturi etc.

Arad, József-főherceg-ut 8.

Fabrica: Kossuth-utca No 45.
Telefon No 557.

Recomandă în atenția on. public
magazinul bogat cu lucrări de
bransa aceasta, care se capătă cu
prețuri ieftine de concurență. —
Catalog de prețuri trimite gratuit.

**PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCICIAR
:: ROMAN DIN BUCUREȘTI. ::**

Se aduce la cunoștința dlor detentori de scrisuri funciare rurale 5% că, preschimbarea titlurilor cărora li se tremină cupoanele la 1 Ianuarie 1912, se va face cu începere dela 15/28 Aprilie a. c., în zilele de Joi și Sâmbătă dela orele 11—3 p. m. la ghișeul Serviciului verificărei Cupoanelor și Scrisurilor Funciare.

Direcțiunea.

Fabrica de prăjitoare de cafea și
căminuri brevetate a lăcătarului :: ::

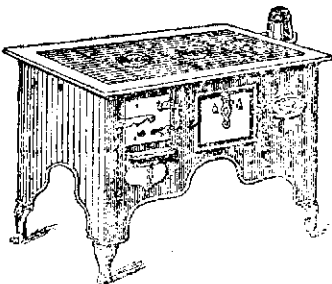
Ifj. Fazakas Ferencz

Szepsziszentgyörgy, Gróf Mikó-u. 18.

Recomandă on. public prăjitoarele de cafea brevetate și căminurile (șparhert) recunoscute de cele mai bune, dintre cari până acum s'au comandat peste 400 bucăți.

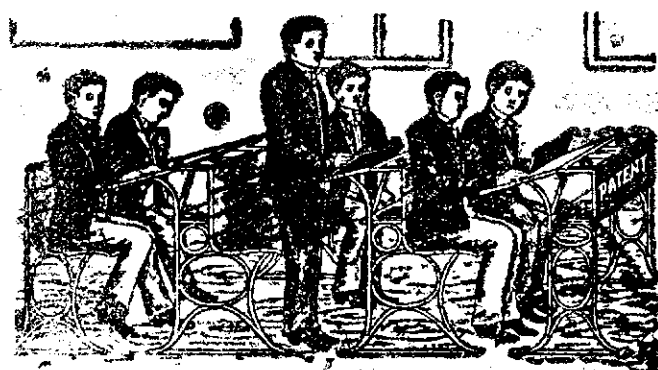
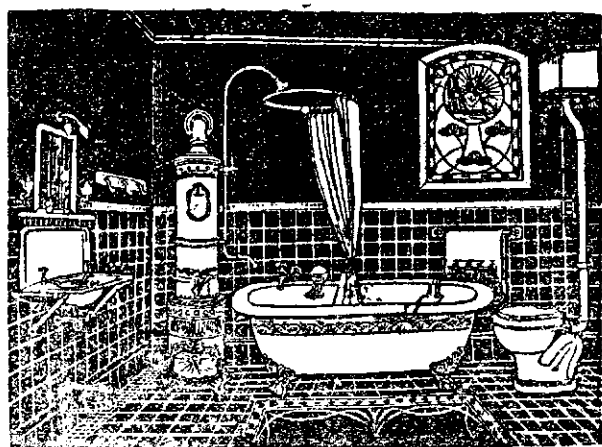
Primesc și ecsecut pelângă prețuri moderate orice lucrări de strungărie în fier, repararea mașinelor și mecanismelor de fier, a casselor etc. pelângă garanție.

Trimite franco fiecăruia care se referă la ziarul acesta prețurent despre prăjitoarele și căminurile sale brevetate.

Max. Ruck, tinichigiu
Sibiu—Nagyszeben, Heidengasse 9.

Pregătește în atelierul său cu motor electric totfelul de lucrări p. zidiri, lucrări de tinichea, înfrumșetări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firmei vane de scaldat, în toată mărimea ș. a.

Cele mai moderne
mobili de fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală

și mobilarea lo-
cuințelor, hotele-
lor, spitalelor și

școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lă-
rează numai de către firma

Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

Tot scoala e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării

Orologiu de buzunar
cu capac dublu, mecanism excelent
pentru 6 coroane
se capătă pe lângă garanția de 2 ani
precum și totfelul de
reparări de oroloage
se execută cu prețuri convenabile la
Süssmann E. orologier
Sibiu—Nagyszeben, Reispieg. 11.

— Atelierul de fotografariat a lui —

Cizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér No 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase foto-
grafii, deasemenea acvarele, picturi în olei,
specialități în pânze ori mătase, cari prin spă-
lare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă
n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás
király-tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. —
Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

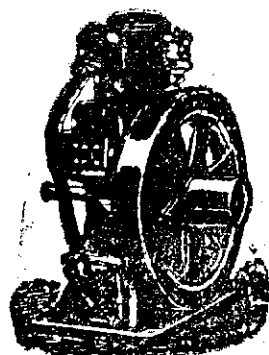
Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonház-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea mo-
toarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare
de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arla-
puri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor.
Mașină de fabricat gheață. Montări specialiste de
mori cu prețuri moderate, precum și reparări de
automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit
de articlii tehnici. Fișile magnetice, Unsoți. Material
de condensatiune. Arzătoare cu acetilen. Material
pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de
prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștientos

— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

Din nici o casă românească
Să nu lipsească!

Doctorul de casă sau
DICȚIONARUL SĂNĂȚĂȚII.

Impodobil cu 315 chipuri și vorbind despre:

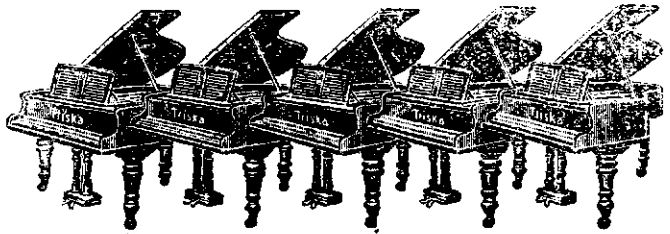
Structura și funcțiunile organului omului, Medicina uzuală
și de urgență, Tot-felul de boale, Accidente, Otrăviri,
Asfixii, Epidemii, Contagiuni, Microbi, Nevroze, Ipnofizm,
Medicamente, Plante medicinale, Panșamente, Igiena gene-
rală, Alimente și băuturi, Locuințe, Imbrăcăminte, Igiena
preventivă, Igiena etăților și prof., orașelor și satelor, Ape mi-
nerale, Hidroterapie, Băi, Electricitate, Exercițiu, Gimnastică.

De Doctorul V. Bianu,

medic primar al spitalului I. C. Brătianu din Buzău. Comandor al
ordinului „Coroana României”. Medic major în rezervă.

Prețul 14 Coroane. + (Porto postal 80 filieri.)
Se poate căpăta la Librăria Tribunei, Arad.

FONDAT LA ANUL 1870.

Acordările și reparațiile le execută
în mod special!

Ia renumita firmă:

TRISKA J.

în Cluj - Kolozsvár, Bartham-u. 14.

Se pot cumpăra și închiria pe lângă prețurile
cele mai avantajoase.

Numai fabricate de prima calitate.

Salon vestit și magazin bogat de:

Piane, Pianine, și Cimbalme.

Pentru orientarea on. public dau mai la vale declarațiile de recunoștință în limba maghiară sosite în timpul din urmă:

Stm. D. J. Triska magazin de pianuri în Cluj.

Azi mi-a sosit pianul. Sunt foarte mulțumit atât cu expunerea lui, cât și cu tonul și organizația internă. Primește Dle Triska mulțumitele mele, că m'ai făcut să ajung la un fabricat atât de bun. În alăturare îți trimit frachtul. Pianul de altfel a sosit fără nici o zgârietură măcar.

M-Igen, 9 Iulie 1907. Cu stimă
Ikrich Arnold pretor

Dn J. Triska, mare magazin de pianuri în Cluj.

Cu pianul cumpărat dela on. Firmă, în cea mai completă măsură sunt mulțumit. Tonul este atât și sonor, și pe lângă că e destul de tare, și plăcut. Stimul e și acum, după jumătate de an atât de neexceptionabil, că nu am observat nici lipsa stimulării de nou. Pe baza acestor experiențe, pot recomanda firma pianurilor ori și cui.

Marosujvár, 27 Aug. 1908. Borbély János
m. kir. mázsatiszt.

Dn J. Triska, Loco.

Pianul numit „Wierth“ cumpărat dela D-ta este satisfăcut în toată privința.

Cluj (Kolozsvár) 21 Sept. 1908.
Idrányi Gábor
major de artilerie.

Stm. D. J. Triska Cluj.

Pianul cumpărat la Dv. a sosit în pace și în stare bună. După așezarea lui l-au examinat și au dat cunoscuții și amatorii de pian, și ei mi sunt în destulă, atât în privința prețului, cât mai vărtos a tonului sonor și intensiv.

Szilágyosmlyó, 17 Sept. 1908. Cu stimă
văd. madam Bágy Sámuel.

Stm. D. J. Triska Cluj.

La șirele adresate mie cu plăcere Vă anunț că pianul scurt, cumpărat dela Dv. în 1907, în toate privințele s'a dovedit pe deplin corespunzător. Fițița noastră în vârstă de 14-15 ani, are de mai mulți ani învață, cântă la el cu multă desfătare, totdeauna spre marea noastră bucurie și mulțumire.

Dej, 21 Aug. 1908. Páll
jude de tribunal.

On. Dle!

Cu pianul procurat dela D-ta, de un exterior estetic, sunt pe deplin mulțumit. Pentru tonul plăcut, frumos și puternic, recomand ori și cui firma D-tale.

Cu stimă
Bistrița (Besztercze) 20 Aug. 1908.
Madam Garabet Bálint.

O. D. J. Triska Cluj.

După folosință de un an, sunt mulțumit cu pianul numit Wirth, cumpărat dela D-ta. Tonul este, trăinicia corzilor, estetica externă, dar în deosebi construcția solidă internă ridică pianul peste cele alese la locul prim. Deci, atât pentru calitățile acestea, cât și pentru îngrijirea și înțelegerea cu care sunteți la împachetarea și spețirea pianurilor, Vă exprim deosebita mea recunoștință.

Deva, 19 Aug. 1908. Hajduczky József,
director de bancă.

On. firme Triska J. Cluj.

Vă aduc la cunoștință, că construcția eternă a pianului meu, în urma reparațiilor și renovărilor făcute de Dv., se poate iarăși folosi perfect și pentru aceea nu pot scăpa ocazia de a nu vă exprima mulțumita și recunoștința mea.

Torda-Szentlászló. Gróf Mikos Miklós.

Firmei Triska Cluj.

Prin șirele acestea Vă exprim bucuria mea pentru repararea pianului meu, în urma căreia a căpătat un ton nou și foarte melodios, cece Dv. vă servește spre laudă și onoare, iar mie-mi dă prilej a Vă exprima recunoștința și deplina mea încredere.

Korpad,
Madam Ferenczi Gyula, Boar Ana.

On. Firmă.

În epistola de ieri uitasem să vă amintesc, că mi-a sosit pianul trimis și deja e și aranjat în salon. A sosit în condiții perfecte. E foarte plăcut tuturor, și se bucură de laudă generală.

Szamos-Ujvár, 5 Iunie 1909. Walton Robert
profesor de liceu.

On. magazin de piane Triska, Cluj.

Deși cam târziu, nu pot scăpa ocazia a nu-ți exprima recunoștința mea pentru pianul trimis. Instrumentul e inecceptionabil, are un ton foarte plăcut, iar exteriorul corespunde pe deplin. Vă mulțumesc, că fără să-l văd și eleg, m'ai satisfăcut atât de bine.

Zelau (Zilah) 1 Maiu 1909. Cu stimă Mátys Adolf.

Firmei Triska Cluj.

Pianul a ajuns în pace. Ne-ai câștigat compăcerea generală. Vă mulțumim pentru serviciul prompt și onest.

Ioan Bucur
preot gr. ort.

Dn J. Triska Cluj.

Cu pianul cumpărat dela D-ta sunt mulțumit. Nici după expirarea unui an n'am aflat nici o smință.

Cu stimă
Dej, 24 August 1908. Becsky Bálint
asesor la sedria orfanală comitatensă.

On. Dle Triska.

Cu pianul cumpărat dela Dv. toți sunt mulțumiti și ne bucurăm că ne-ai satisfăcut dorința tuturor.

Cu stimă
Mocs, 18 Aug. 1908. Madam Nagy Elek.

Dn J. Triska Cluj.

Pianul trimis m'a satisfăcut pe deplin.

Cu stimă
Zagon, 19 August 1909. Văd. Betsássy.

Dn J. Triska, Cluj.

Recunosc cu plăcere, că pianul trimis mie e de o calitate neexceptionabilă, și pentru aceasta voi recomanda firma D-tale în jurul cunoștințelor mele.

Szilágyosmlyó, 1 Sept. 1908. Marossy Aranka
profesoară la școl. civ.

O. D. J. Triska, Cluj (Kolozsvár).

Străformarea pianului meu lung în „Mignon“ scurt, ce ți-l-am trimis, m'a satisfăcut pe deplin, atât prin forma estetică din afară, cât și prin bunătața și trăinicia lui.

Pianiști virtuozii, cari l-au probat după reparații, s'au declarat cu cea mai mare recunoștință asupra lui. Alți specialiști, pentru forma externă estetică și artistică, l-au aflat de model al industriei de pianuri.

Pentru aceea îmi fac o datorie de plăcere, când Vă exprim sincera mea mulțumită și recunoștința pentru lucrul cinstit și succes în toată privința. Și cu plăcere recomand tuturor celor interesați magazinul și atelierul D-v. Cu osebătimă stimă

Dej, 20 Iunie 1909.

Kenyeres László
jude reg. cerc.**Firmei Triska J. Cluj (Kolozsvár).**

Datorez on. firme, cea mai mare recunoștință pentru renovarea pianului meu numit „Bosendorfer“; atât îmbrăcarea cu piele, cât și punerea corzilor au succes excelent și prin tăiere tonul n'a pierdut nimic. Pianul într-o simie nu se poate deosebi de anul nou. Cunoșcătorii unei voci recomandă aceasta firmă cu toată căldura. Cu stimă

Bistrița, în Decembrie 1908.

Madam Póka Elemér.

Firma Triska J. în 1902, pianul meu Bosendorfer străformat în pian scurt format Mignon, care lucrare e una dintre cele mai bine succese, iar corzile și-au păstrat tonul perfect. Cu un cuvânt străformarea s'a făcut spre deplina mea îndestulare.

Cluj, în Ianuarie 1909.

Dr. Bánffy Ernő.

On. Dle Triska!

Cu bucurie satisfac dorinței D-tale, când îți anunț, că pianul meu „Beregsszászy“ de 40 de ani l'ai dres în așa formă, că mai gata e cu unul nou.

Cu stimă:
Cluj, 21 Oct. 1908.

Contesa Kuun Géza.

Dn J. Triska, măiestru de piane Loco.

La rugarea D-tale bucuros adevăresc, că pianul meu de Pokorny-Bosendorfer, pentru o radicală reparatură l-am conerezut D-tale, și cu calitatea muncii săvârșite, precum și cu stăvirea speșelor, sunt pe deplin mulțumit. Firma, o recomand călduros.

Cluj, 23 Oct. 1908.

Dr. Richter Aladár
profesor ord. la academia de știință.**On. D. Triska J. Cluj.**

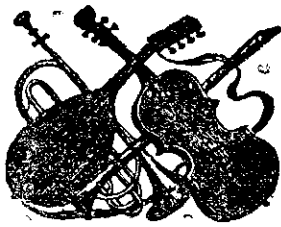
Pentru străformarea și scurtarea vechiului meu pian, și provederea lui cu construcție nouă, făcute cu multă cunoștință specială și adus la perfecțiune, îmi fac datoria când îți exprim mulțumita și recunoștința mea, pentru această muncă curată, bună și trăinică. Cu stimă:

Bistrița, 12 Nov. 1908.

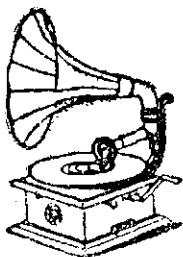
Láni Godefréd
vice-comit. comit. Besztercze-Naszód

Babós Béla

fabricant de instrumente muzicale în
— Sibiu, (Nagyszeben) Piața-mică 24.

Unicul fabricant în Sibiu. Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de compărat pentru orice instrumente, precum: violine, țitere, clarinete, harmonice, și totfelul de instrumente de suflat din alamă, etc.

Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de Gramofoane în diferite mărimi, precum și Scala-Record. Mare asortiment de plăci pentru gramofoane cu prețuri ieftine. Corzile se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau prin rambursă. Reparaturile se execută artistic și cât se poate de prompt.

Fabrică nouă de oroloage de turn.

Sarkadi Zoltán & Comp.

fabricanți de oroloage pentru turnuri în
Nagyvárad, Dugonics-u. 30.
(Casa proprie).

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuie trase tot la 8 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsării. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile și garanție de 10 ani. Parochiilor și primăriilor se vând și în rate lunare. Repararea oroloagelor de turn se execută cu minuțiozitate.

Vinzare de

mașini agronomice.

Pluguri Mayton și grape. Mașini de secerat și cosit. Vânturătoare. Treiere și Mașini de sămănat. Acareturi de lăptărie. Car pentru boi și cai. Măturători de zăpadă. Mașini de tăiat napi și șeșcă. Teasc de olei. Căldare de fierț rachi. Felinare, lanțuri, furci, topoare, etc.

Arbuști, și altoi de peri, nuci și meri se vând pe lângă 50 de fileri bucata la **Ferma lui**

Váradí Török Gyula din Dézna.

HOTELUL PALACE

DIN BUDAPESTA
RÁKOCZY-UT 43. SZ.

SUB SUPRAVEGHEREA
PERSONALĂ ALUI

RENDES SZIDOR

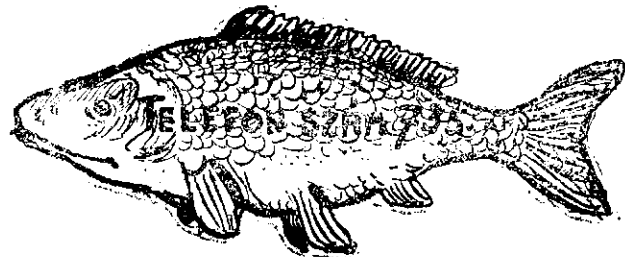
cu 150 camere luxos aranjate, locuințe separate, cu instalații confortabile. Camere dela patru coroane. In restaurantul hotelului cântă taraful lui **Pongrácz Lajos** din Cluj.

Rog să țineți seamă de firmă.

Pescăria lui Simion Illics

: Arad, Piața Peștelui (Hal-tér) 13. :

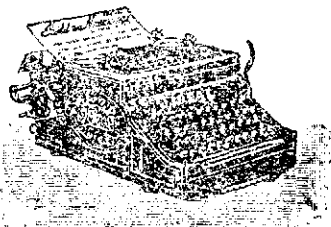

Cel mai mare și cel mai ieftin depozit de totfelul de pește sărat, unguresc, rusesc, și din România. Se pune în vânzare pelângă cele mai mici prețuri curente. — La comanda să se dea adresa amănunțită precum și poșta uitimă. —

Serviciul prompt și conștiințos e asigurat.

Cere preț curent gratuit.

Cere preț curent gratuit.

Mașini de scris

IDEAL și ERICA.

GRAMOFOANE

Mașini de cusut VERITAS.

(fabricație proprie) și cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la mecanicul:

George Barthelmie, Brașov, Weisz Mihály-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier mecanic din Ardeal. Atelier p. reparat mașini speciale de scris, de orice sistem de asemenea aparate mecanice fine etc. Școală de scris cu mașina.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietri monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

sculptori și măiestrii pietrari.

Atelierul central al magazinului: Cluj—Kolozsvar, Dézsma-u. 21.

Magazin de pietri monumentale, fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:
Sibiu—Nagyszeben,
Fleischer-gasse 17.

Filiale:
Déva și Nagyvárad.

